Ἀριθ. 264 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχόνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 | 18 Ἰανουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 17.

Τὰ τείχη ἐξετείνοντο πάντοτε ἐνώπιόν μου ἐπ' ἀθέκτον. Εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη ἀπέκρυπτον καθ' ὁλοκληρίαν τὴν πόλιν, ὥστε, ὅστις δὲν τὸ ἐγνώριζε, δὲν ἤθελε συλλογισθῇ ποτε, ὅτι ὄπισθεν τῶν ἐρημικῶν καὶ σιωπηλῶν ἐκείνων ἐρειπίων, ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ μητρόπολις, κατεστεμμένη μὲ μεγάλας οἰκοδομὰς καὶ οἰκουμένη ὑπὸ πολυπληθοῦς λαοῦ. Ἀλλ' εἰς τὰ ταπεινότερα μέρη ἀπ' ἐναντίας ἐφαίνοντο ὄπισθεν τῶν ἐπάλξεων ἀργυραυγεῖς ἄκραι μιναρέδων, κορυφαὶ θόλων, στέγαι ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν, κορυφαὶ κυπαρίσσων. Τῇδε κακεῖσε δὲ, διά τινος διανοίγματος τῶν τειχῶν, ἔβλεπον στιγμιαίως, ὡς διά τινος θύρας αἴφνης ἀνοιγείσης καὶ κλεισθείσης, ἓν μέρος τῆς πόλεως· συμπλέγματα οἰκιῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς ἀκατοίκητοι, κοιλάδας ἐρήμους, λαχανοκήπους, κήπους, ἀπώτερον δὲ συσκοταζόμενα ὀλίγον ἐν τῇ λευκῇ διαυγείᾳ τῆς μεσημβρίας τὰ φαντασιώδη περιγράμματα τῆς Σταμπούλ. Διέβην ἐνώπιον τῆς Τετάρτης πύλης, ἧς τὰ μόνα γνωρίσματα εἶνε δύο πύργοι ἐγγύτατοι. Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὰ τείχη διατηροῦνται κάλλιον· αὐτοῦ βλέπει τις μακρὰ τμήματα τῶν τειχῶν Θεοδοσίου τοῦ Β' σχεδὸν ἀνέπαφα· ὡραίους πύργους τοῦ ἐπάρχου τοῦ πραιτωρίου Ἀνθεμίου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κύρου Κωνσταντίνου, φέροντας ἐνδόξως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἀλώβητον ἀκόμη τὸν στέφανον δεκαπέντε αἰώνων, καὶ προκαλοῦντας, νομίζεις, νέαν ἔφοδον. Ἀλλαχοῦ, ἐπὶ τῶν μεσοτοίχων ἀναχωμάτων, ὑπάρχουσι καλύβαι χωρικῶν, αἵτινες διὰ τῆς ἐκ τῆς εὐθραύστου αὐτῶν μικρότητος ἀντιθέσεως ἀναδεικνύουσιν αἴρνης ἔτι μᾶλλον τὴν ἀκήρατον μεγαλοπρέπειαν τῶν τειχῶν, καὶ φαίνονται ὡς φωλεαὶ πτηνῶν κρεμάμεναι εἰς τὰ ἀπότομα πλευρὰ ὄρους. Πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ πάντοτε νεκροταφεῖα, ἄλση κυπαρίσσων, καὶ ὅταν ἀνέρχεσαι καὶ ὅταν κατέρχεσαι, κοιλάδες μικραὶ τεφρόχροοι ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιτυμβίων· ἐδῶ ἓν μοναστήριον δερβίσιδων, ἡμίκρυπτον ἐκ μιᾶς στεφάνης πλατάνων· ἐκεῖ ἓν καφενεῖον ἐρημικόν· παρέκει πηγὴ σκιαζομένη ἀπὸ ἰτέαν· ἐπέκεινα δὲ τῶν ἀλσῶν στενωποὶ λευκαί, ἀφανιζόμεναι εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ ἄγονον πεδιάδα, ὑπὸ οὐρανὸν ἐκθαμβοῦντα διὰ τῆς λάμψεώς του, καὶ ἑρακες περιπτάμενοι.

Μεθ' ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ὁδοιπορίαν ἔρθασα πρὸ τῆς πύλης τῆς καλουμένης Γενὶ-Μεβλὲ-Χανὲ, ἀπό τινος περιφήμου μονῆς δερβίσιδων, ἥτις κεῖται πρὸ αὐτῆς: πύλης ταπεινῆς, εἰς ἣν ὑπάρχουσιν ἐντετειχισμένοι τέσσαρες στύλοι μαρμάρινοι, κεκοσμημένοι μ' ἐπιγραφὰς τοῦ Κύρου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 447 μ. Χ., καὶ μιᾶς ἄλλης ἐπιγραφῆς Ἰουστίνου τοῦ Β' καὶ Σοφίας, ἐν ᾗ ἡ ὀρθογραφία τῶν αὐτοκρατορικῶν ὀνομάτων εἶνε ἐσφαλμένη, δεῖγμα περίεργον τῆς βαρβαρικῆς ἀμαθείας τοῦ Ε' αἰῶνος. Ἀπέβλεψα εἰς τὰ ἔνδοθεν τῆς πύλης, ἐπὶ τὰ τείχη, περὶ τὴν μονὴν, εἰς τὰ νεκροταφεῖα, οὐδαμοῦ ὑπῆρχε ψυχὴ γεννητή. Ἀνεπαύθην ἐπί τινας στιγμὰς ἐπιστηριχθεὶς εἰς τὰ δρύφακτα τῆς μικρᾶς γερύρας, ἥτις συζευγνύει τὴν τάφρον, καὶ ἐπανέλαβον τὸν δρόμον μου.

Θὰ ἔδιδα εἰς ἀντάλλαγμα τὴν ἀνάμνησιν μιᾶς τῶν ὡραιοτέρων ἀπόψεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ μεταδώσω εἰς τὸν ἀναγνώστην μου καὶ σκιὰν μόνον τοῦ βαθέος καὶ μοναδικωτάτου αἰσθήματος, ὅπερ ᾐσθανόμην, βαδίζων οὕτω μόνος μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ἀτελευτήτων ἁλύσεων τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν τάφων, ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκεῖνον, ἐν τῇ σοβαρᾷ ἐκείνῃ ἐρημίᾳ. Πολλάκις, κατὰ τὰς θλιβερὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, φαντασιοκοπῶν, ἐπεθύμησα νὰ εὑρεθῶ μεταξὺ καραβανίου ἀνθρώπων μυστηριωδῶν καὶ ἀφώνων, ὅπερ νὰ ὁδοιπορῇ αἰωνίως διὰ χωρῶν ἀγνώστων πρὸς τέρμα ἄγνωστον. Ἐ λοιπὸν, ἡ ὁδὸς ἐκείνη ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου ἐκείνην. Θὰ ἐπεθύμουν νὰ μὴ ἐτελείωνε ποτέ. Δέν μοι ἐνεποίει θλῖψιν, ἀπ' ἐναντίας δὲ γαλήνην καὶ τόλμην. Τὰ εὔρωστα ἐκεῖνα χρώματα τῆς βλαστήσεως, τὰ κυκλώπεια ἐκεῖνα σχήματα τῶν τειχῶν, αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι γραμμαὶ τοῦ ἐδάφους, ὅμοιαι πρὸς τὰ κύματα ὠκεανοῦ τεταραγμένου, αἱ σοβαραὶ ἐκεῖναι ἀναμνήσεις αὐτοκρατόρων, στρατιῶν, ἀγώνων τιτανείων, λαῶν ἐξαφανισθέντων, γενεῶν οἰχομένων, πλησίον τῆς ἀπεράντου ἐκείνης πόλεως, ἐν μέσῳ τῆς θανασίμου ἐκείνης σιγῆς, διακοπτομένης μόνον ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ τινάγματος τῶν πτερύγων τῶν ἀετῶν, ὅσοι ἀφίπτοντο ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν πύργων, ἐξήγειρον ἐν τῇ

φαντασίᾳ μου ἀναθρασμὸν φαντασιοκοπιῶν γιγαντείων καὶ ἐπιθυμιῶν ἀπείρων, ὅστις ἐδιπλασίαζεν ἐν ἐμοὶ τὸ αἴσθημα τῆς ζωῆς. Ἐπεθύμουν νὰ ἤμην δύο παλάμας ὑψηλότερος, καὶ νὰ ἐνδυθῶ τὴν κολοσσιαίαν πανοπλίαν τοῦ Μεγάλου Ἐκλέκτορος τῆς Σαξονίας, ἣν εἶχον ἴδῃ ἐν τῇ Ὁπλοθήκῃ τῆς Μαδρίτης, καὶ ν' ἀντήχει τὸ βῆμά μου ἐν τῇ σιωπῇ ἐκείνῃ ὡς τὸ ἐρρύθμον βῆμα μεσαιωνικῶν δορυφόρων. Θὰ ἤθελα νὰ ἔχω τὴν ἰσχὺν Τιτᾶνος, ὅπως ἀναλάβω εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὰ ὑπερμεγέθη συντρίμματα τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐκείνων τειχῶν, ἐβάδιζον μὲ τὸ μέτωπον ἀνατεταμένον, σύνοφρυς, μὲ συνεσφιγμένην τὴν δεξιὰν καὶ προσφωνῶν μὲ ἀνομοιοκαταλήκτους στίχους τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Μωάμεθ, ἐξεστηκὼς ἐκ μέθης τινὸς πολεμικῆς, καὶ μὲ τὴν διάνοιαν βυθισμένην ὅλην εἰς τὸ παρελθόν· καὶ συνησθανόμην τόσον νεάζουσαν ἐν ἐμαυτῷ τὴν διάνοιαν, τόσον νεάζον τὸ αἷμα, καὶ ἤμην τόσον μακάριος διότι ἤμην μόνος, καὶ τόσον ζηλότυπος διὰ τὴν μοναξίαν ἐκείνην τὴν πλήρη ζωῆς, ὥστε δὲν ἐπεθύμουν ν' ἀπαντήσω μηδὲ τὸν ἐπιστηθιώτατον τῶν φίλων μου.

Διέβην ἐνώπιον τῆς ἀρχαίας στρατιωτικῆς πύλης τῆς καλουμένης Τετάρτης, ἥτις σήμερον εἶνε κλειστή. Τὰ συντρίμματα τῶν τειχῶν καὶ τῶν πύργων δεικνύουσιν ὅτι πρὸ τοῦ μέρους τούτου τῶν τειχῶν πρέπει νὰ ἐστήθησάν τινα τῶν μεγάλων κανονίων τοῦ Ὀρβάνου. Πιστεύουσι μάλιστα ὅτι ἐδῶ καὶ ἠνοίχθη ἓν τῶν τριῶν μεγάλων ῥηγμάτων, τὰ ὁποῖα ἔδειξε πρὸς τὸν στρατὸν Μωάμεθ ὁ Β' τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐφόδου, ὅτε τοῖς εἶπε: — Δύνασθε νὰ εἰσέλθητε ἔφιπποι εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τῶν τριῶν ῥηγμάτων, ἅτινα ἤνοιξα.—Ἐκεῖθεν δ' ἔφθασα ἐνώπιον ἄλλης πύλης, ἐχούσης εἰς τὰ πλευρά της δύο πύργους ὀκταγώνους, καὶ ἀνεγνώρισα ἐκ τῆς μικρᾶς γεφύρας μὲ τὰς τρεῖς χρυσαυγεῖς καμάρας τὴν πύλην τῆς Σηλυμβρίας, ἐξ ἧς ἤρχετο ἡ μεγάλη λεωφόρος ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ὁμώνυμον πόλιν. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν πύλην ταύτην ὑπερήσπιζεν ὁ Γενουάτος Μαυρίκιος Κατταναῖος. Ἡ λεωφόρος διατηρεῖ ἀκόμη λίθους τινὰς ἐκ τοῦ ἀρχαίου λιθοστρώτου, ὅπερ ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανός. Ἐνώπιον αὐτῆς ὑπάρχει εὐρύτατον νεκροταφεῖον, καὶ πέραν τοῦ νεκροταφείου ἡ πασίγνωστος μονὴ τοῦ Βαλουκλή.

Μόλις εἰσελθὼν εἰς τὸ νεκροταφεῖον εὕρηκα μόνος τὸν μονήρη τόπον, ὅπου ἐτάφησαν αἱ κεφαλαὶ τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ τοῦ Τεπελενιώτου, πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, τῶν δύο του υἱῶν, Βελῆ, διοικητοῦ Τρικάλων, Μουχτὰρ, διοικητοῦ Λύλῶνος, Σαλλίχ διοικητοῦ Ναυπάκτου, καὶ τοῦ ἀνψιοῦ του Μεχμὲτ, υἱοῦ τοῦ Βελῆ, διοικητοῦ Δελβίνου. Εἶνε πέντε στηλίσκαι ἀπολήγουσαι κατὰ τὴν κορυφὴν εἰς σαρίκιον, φέρουσαι δὲ ὅλαι τὴν χρονολογίαν 1827, καὶ ἐπιγραφὴν ἁπλουστάτην, ποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου Σουλεϊμὰν δερβίση, φίλου ἐκ παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Ἀλῆ, ὅστις ἠγόρασε τὰς κεφαλάς, ἀφ' οὗ ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Σεραγίου, καὶ τὰς ἔθαψεν ἰδιοχείρως. Ἡ ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Ἀλῆ ἐπιγραφὴ λέγει τάδε: —Ἐνταῦθα κεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ περιφήμου Ἀλῆ πασᾶ Τεπελενλῆ, διοικητοῦ τοῦ σαντζακίου τῶν Ἰωαννίνων, ὅστις ἐπὶ πλείω τῶν πεντήκοντα ἐτῶν ἡγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀλβανίας[1]. Ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν μουσουλμανικῶν τάφων γράφονται εὐσεβεῖς ψευδολογίαι. Ἐστάθην ὀλίγον νὰ ἴδω τὴν ὀλίγην ἐκείνην γῆν, τὴν καλύπτουσαν τὴν φοβερὰν ἐκείνην κεφαλήν, καὶ μοὶ ἐπῆλθον εἰς τὸν νοῦν αἱ πρὸς τὸ κρανίον τοῦ Ὑὸρκ ἐρωτήσεις τοῦ Ἀμβλέτου: — Ποῦ εἶνε τὰ παλληκάριά σου, λέον τῆς Ἠπείρου; Ποῦ εἶνε οἱ γενναῖοί σου Ἀλβανοὶ καὶ τὰ παλάτιά σου τὰ κατάφρακτα μὲ κανόνια, καὶ τὸ ὡραῖόν σου κιόσκιον, τὸ κατοπτριζόμενον εἰς τὰ νερὰ τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων, καὶ οἱ θησαυροί οἱ θαμμένοι ὑπὸ τοὺς βράχους, καὶ οἱ ὡραῖοι ὀφθαλμοὶ τῆς Βασιλικῆς σου; Καὶ τότε ὁ νοῦς μου ἐφέρετο πρὸς τὴν καλλιμορφοτάτην γυναῖκα, περιπλανωμένην εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πτωχὴν καὶ περιώδυνον ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῆς εὐτυχίας καὶ τοῦ μεγαλείου της, ὅτε ἤκουσα ἐλαφρόν τινα θροῦν, καὶ στραφεὶς εἶδον ἄνθρωπον μακρὸν καὶ κάτισχνον, ῥασοφόρον, μὲ κεφαλὴν ἀσκεπῆ, ὅστις μ' ἔβλεπε μὲ ἦθος ἐρωτηματικόν. Ἐξ ἑνὸς νεύματός του ἐννόησα, ὅτι ἦτο μοναχὸς τοῦ ἑλληνικοῦ μοναστηρίου τοῦ Βαλουκλῆ, ὅτι ἤθελε νὰ μοὶ δείξῃ τὸ θαυματουργὸν ἁγίασμα, καὶ ὡδεύσα μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸ μοναστήριον. Μὲ ὡδήγησε δι' αὐλῆς σιωπηλῆς, ἤνοιξε μικρὰν θύραν, ἀνῆψεν ἐν κηρίον, μὲ κατεβίβασε διὰ μικρᾶς τινος κλίμακος ὑποκάτω θόλου ὑγροῦ καὶ σκοτεινοῦ, καὶ ἱστάμενος πρὸ εἴδους τινὸς δεξαμενῆς, εἰς ἣν ἐξέτεινε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ φῶς τοῦ κηρίου, μοὶ εἶπε νὰ ἴδω τοὺς ἐρυθροὺς ἰχθύας, οἵτινες ἔπλεον εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐν ᾧ δὲ παρετήρουν, μοὶ ἐψιθύρισε λόγον ἀκατάληπτον, ὅστις πρέπει νὰ ἦτο ὁ περίφημος μῦθος περὶ τοῦ θαύματος τῶν ἰχθύων τούτων. Ἐν ᾧ οἱ τοῦρκοι ἐπεχείρουν τὴν τελευταίαν ἔφοδον κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μοναχός τις ἔλληνἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἐτηγάνιζεν ὀψάρια. Αἴφνης ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου ἄλλος μοναχὸς, καὶ ἀνέκραξε κατεπτοημένος: — Ἡ πόλις ἐξεπορθήθη!—Τί; ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος—θὰ τὸ πιστεύσω, ὅταν ἴδω τὰ ὀψάριά μου νὰ πετάξουν ἔξω ἀπὸ τὸ τηγάνιον.—Καὶ τὰ ὀψάρια ἐτινάχθησαν ἔξω ἀπὸ τὸ τηγάνιον τῳόντι κατὰ τὸ ἥμισυ ἐρυθρὰ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ μαῦρα, διότι δὲν εἶχαν τηγανισθῆ εἰμὴ μόνον ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους,

1. Σημ. τοῦ μεταφρ. Ἡ ὀηθεν ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Ἀλῆ ἐπιγραφὴ αὕτη, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, εἶνε μῦθος.

ὅθεν καὶ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, ὡς οἰκοθεν ἐννοεῖται, ἐπανετέθησαν εἰς τὸ ὕδωρ, ὁπόθεν εἶχον ληφθῆ, καὶ ὅπου πλέουσιν ἀκόμη. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὴν φλυαρίαν του ὁ μοναχὸς, μοῦ ἐῤῥάντισε τὸ πρόσωπον μὲ σαγόνας τινὰς ἁγιάσματος, αἵτινες ἐπανέπεσον ἐντὸς τῶν χειρῶν του μεταβεβλημμέναι εἰς κερμάτια, καὶ ἀφ' οὗ μὲ συνώδευσε μέχρι τῆς θύρας, ἐστάθη ὀλίγον βλέπων με, καθ' ὅσον ἀνεχώρουν, μὲ τοὺς μικρούς του πλήρεις ἀνίας καὶ νυσταγμοῦ ὀφθαλμούς.

Καὶ πάντοτε ἔνθεν μὲν τείχη ὄπισθεν τειχῶν καὶ πύργοι ὄπισθεν πύργων, ἔνθεν δὲ νεκροταφεῖα σκιερά, πεδία χλοερά, ἄμπελοι, οἰκίαι τινὲς κλεισταί, καὶ ἐπέκεινα τούτων ἔρημος. Ἐνίοτε βλέπων τὰ τείχη ἐκ χαμηλοῦ τινος μέρους, ἐνόμιζα ὅτι βλέπω τὴν τελευταίαν αὐτῶν κατατομήν· ἀλλ' ἀνέβαινα ὀλίγον, καὶ ἀνεφαίνοντο ἐκτεινόμενα ἐνώπιόν μου ἐπ' ἄπειρον, κατὰ πᾶν δὲ βῆμα ἀνεπήδων ἔξω οἱ πύργοι, ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου κατὰ δύο καὶ κατὰ τρεῖς ὁμοῦ, ὡς ἐὰν προσέτρεχον εἰς τὸν δρόμον, διὰ νὰ ἴδωσι τίς ἐτάραττε τὴν σιωπὴν τῆς ἐρημίας ἐκείνης. Ἡ βλάστησις εἰς τὸ μέρος τοῦτο εἶνε θαυμασία. Δένδρα πυκνόφυλλα ἀνορθοῦνται ἐπὶ τῶν πύργων ὡς ἐπὶ γαστρῶν γιγαντιαίων· ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κρέμανται θύσανοι ἀνθῶν κιτρίνων καὶ πορφυρῶν καὶ στεφάναι κισσοῦ καὶ αἰγοκλήματος· κάτωθεν δὲ ὑπάρχουσι σωροὶ ἀδιέξοδοι κομάρων, σχίνων, κνιδῶν, καὶ βάτων, ὧν ἐκ μέσου ἀνυψοῦνται πλάτανοι καὶ ἰτέαι, κατασκιάζουσαι τὴν τάφρον καὶ τὰς ὄχθας. Μεγάλα τμήματα τειχῶν εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν σκεπασμένα ἀπὸ κισσόν, ὅστις συγκρατεῖ δίκην δικτύου τὰς ἀπεσπασμένας πλίνθους καὶ τὰ ἐρείπια, καὶ ἀποκρύπτει τὰ ῥήγματα καὶ τὰς πολεμίστρας. Τὴν τάφρον καλλιεργοῦσι λαχανοκόμοι· εἰς δὲ τὰς ὄχθας βόσκουσιν αἶγες καὶ πρόβατα, φυλαττόμενα ὑπὸ ἑλληνοπαίδων, ἐξηπλωμένων εἰς τὴν σκιὰν τῶν δένδρων· ἐκ τῶν τειχῶν ἐξέρχονται σμήνη πτηνῶν· ὁ ἀὴρ εἶνε πλήρης τῶν ζωηρῶν ἀρωμάτων τῶν ἐκ τῶν ἀγρίων φυτῶν, καὶ ἐπιχέει ἀκατανόητόν τινα ἐαρινὴν φαιδρότητα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων, ἅτινα φαίνονται ἐστεφανωμένα καὶ ἀνθόστεπτα διὰ τὴν διάβασιν Σουλτάνας. Αἴφνης ἠσθάνθην κατὰ πρόσωπον πνεῦμα ἀέρος ἁλμυροῦ. καὶ ἀνεγείρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδα μακρὰν ἐνώπιόν μου τὴν κυανόχρουν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ. Συγχρόνως δὲ μοὶ ἐφάνη, ὅτι φωνή τις σιγανὴ μοῦ ἐψιθύρισε πρὸς τὸ οὖς: —Τὸ Ἑπταπύργιον—καὶ ἐσαμάτησα καθ' ὁδόν, μετ' αἰσθήματος τινὸς ἀορίστου ἀνησυχίας. Μεθ' ὃ ἀνέλαβον τὴν ὁδοιπορίαν, διέβην ἐνώπιον τῆς Δευτέρας Πύλης, ὑπερέβην τὴν Μελανδησίαν, καὶ εὑρέθην ἀπέναντι τοῦ φρουρίου.

Τὸ δυσοίωνον τοῦτο κτίριον, ἀνεγερθὲν ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καθ' ὃ μέρος ἔκειτο τὸ Κυκλόβιον τῶν Ἑλλήνων, ὅπως προασπίζῃ τὴν πόλιν καθ' ὃ μέρος τὰ τείχη, τὰ προασπίζοντα τὴν πόλην ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, συνενοῦνται πρὸς τὰ προφυλάττοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Προποντίδος, καὶ μεταβληθὲν ἀκολούθως εἰς πολιτικὸν δεσμωτήριον, ἀφ' οὗ αἱ περαιτέρω κατακτήσεις τῶν Σουλτάνων, ἐξασφαλίζουσαι τὴν Σταμποὺλ ἀπὸ τοῦ κινδύνου πολιορκίας, κατέστησαν αὐτὸ ἄχρηστον ὡς φρούριον, δὲν εἶνε σήμερον ἄλλο τι παρὰ σκελετὸς φρουρίου, φυλαττόμενος ὑπὸ ὀλίγων τινῶν στρατιωτῶν, ἐρείπιον κατάρατον, πλῆρες ἀναμνήσεων ἀλγεινῶν καὶ φρικωδῶν, αἵτινες μεταβληθεῖσαι εἰς μύθους διατρέχουσι τὸ στόμα ὅλων τῶν λαῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὅπερ οἱ ξένοι βλέπουσιν ἐπιτροχάδην, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀπὸ τῆς πρώρας τοῦ πλοίου, ὅπερ φέρει αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου. Οἱ Τοῦρκοι καλοῦσιν αὐτὸ Γεδὶ-κουλὲ, καὶ εἶνε δι' αὐτοὺς ὅ,τι ἡ Βαστιλία διὰ τοὺς Γάλλους καὶ διὰ τοὺς Ἄγγλους ὁ Πύργος τοῦ Λονδίνου: μνημεῖον ἀναμιμνῆσκον τοὺς ἀπαισιωτέρους χρόνους τῆς σουλτανικῆς τυραννίας.

Τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀποκρύπτουσιν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ θεωμένου ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ἐκτὸς δύο ἐκ τῶν ἑπτὰ πύργων του, ἀφ' ὧν καὶ ἐπωνομάσθη, καὶ ἐξ ὧν μόνοι τέσσαρες περιλείπονται σήμερον ἀκέραιοι. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τεῖχος σώζονται ἀκόμη δύο κίονες κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ, οἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν ἀρχαίαν Χρυσῆν πύλην, δι' ἧς εἰσῆλθον θριαμβεύοντες ὁ Ναρσῆς καὶ ὁ Ἡράκλειος, καὶ ἥτις εἶνε αὐτὴ ἐκείνη, κατά τινα μῦθον κοινὸν εἴς τε τοὺς Μουσουλμάνους καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, δι' ἧς θὰ διαβῶσιν οἱ Χριστιανοὶ καθ' ἣν ἡμέραν θὰ ἐπανεισέλθωσι νικηταὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου. Ἡ πύλη τῆς εἰσόδου εἶνε ἔντοσθεν τοῦ τείχους, ἐντὸς μικροῦ πύργου τετραγώνου, καὶ πρὸ αὐτῆς φρουρεῖ νυσταλέος τις Τοῦρκος μὲ παπούτσια, ὅστις πάντοτε σχεδὸν ἀφίνει νὰ εἰσέρχεται ἓν νόμισμα εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ εἰς περιηγητὴς εἰς τὸ φρούριον.

Εἰσῆλθον καὶ εὑρέθην ἐντὸς περιβόλου μεγάλου, παρέχοντος τὴν πένθιμον ὄψιν νεκροταφείου ἅμα καὶ δεσμωτηρίου, ὅπερ μὲ ἔκαμε νὰ σταματήσω ὀλίγον. Κύκλωθεν ὑψοῦνται τείχη ἀπειρομεγέθη καὶ μαῦρα, σχηματίζοντα πεντάγωνον, καὶ κατεστεμμένα μὲ μεγάλους τετραγώνους καὶ στρογγύλους πύργους, ὑψηλοτάτους καὶ χαμηλοὺς, τοὺς μὲν κατακρημνισμένους, τοὺς δὲ ἀκεραίους καὶ σκεπασμένους μὲ ὑψηλὰς κωνοειδεῖς στέγας μολυβοσκεπεῖς, καὶ ἀπειραρίθμους μικρὰς κλίμακας κατηρειπωμένας, ἀναφερούσας εἰς τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς πολεμίστρας. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου ὑπάρχει βλάστησις ὑψηλὴ καὶ πυκνὴ, ὑπὲρ ἣν ὑψοῦνται κυπάρισσοι καὶ πλάτανοι, καὶ ἄνωθεν τούτων προέχει ἡ κορυφὴ τοῦ μιναρὲ μικροῦ τζαμίου ἀποκεκρυμμένου· μεταξὺ δὲ τῶν χαμηλοτέρων φυτῶν προέχουσιν αἱ στέγαι καλυβῶν, ἐν αἷς κοιμῶνται οἱ στρατιῶται, ἐν τῷ μέ-

σῳ δὲ ὁ τάφος τοῦ βεζίρη, ὅστις ἐστραγγαλίσθη ἐν τῷ φρουρίῳ· τῇδε κακεῖσε φαίνονται τὰ ἄμορφα λείψανα ἀρχαίου ὀχυρώματος, μεταξὺ δὲ τῶν φρυγάνων καὶ παρὰ τὰ τείχη συντρίμματα ἀναγλύφων, κορμοὶ κιόνων καὶ κιονοκράνων ἐμπεπηγμένων εἰς τὴν γῆν, κεκαλυμμένοι κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τῶν χόρτων καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τῶν βορβόρων· ἀταξία θλιβερὰ καὶ παράδοξος, πλήρης μυστηρίων καὶ ἀπειλῶν, ἥτις κάμνει τὸν θεατὴν νὰ μὴ θέλῃ νὰ προχωρήσῃ. Ἐστάθην ὀλίγον βλέπων πέριξ, καὶ ἔπειτα προεχώρησα μετὰ προφυλάξεως, ὡς φοβούμενος μὴ ἐμβάλω τὸν πόδα εἰς λάκκον αἵματος. Αἱ καλύβαι ἦσαν κλεισταὶ ὡς καὶ τὸ τζαμίον, τὰ πάντα ἐρημικὰ καὶ ἥσυχα, ὡς εἰς ἐρείπιον ἐγκαταλελειμμένον. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν τειχῶν ὑπάρχουσιν ἀκόμη τὰ ἴχνη σταυρῶν ἑλληνικῶν, λείψανα μονογραμμάτων Κωνσταντινιανῶν, πτέρυγες ἠκρωτηριασμέναι ῥωμαϊκῶν ἀετῶν καὶ λείψανα τῶν ζωφόρων τοῦ ἀρχαίου κτιρίου καταμαυρισμένα ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος. Ἐπί τινων λίθων φαίνονται ἐγκεχαραγμέναι χονδροειδεῖς ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ μὲ μικρὰ γράμματα, ὅλαι σχεδὸν ἐπιγραφαὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Κωνσταντίνου, οἵτινες ἐφύλαττον τὸ φρούριον, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Φλωρεντινοῦ Ἰουλιάνη, τὴν πρὸ τῆς ἁλώσεως ἡμέραν· πτωχοὶ ἄνθρωποι ἀπόφασιν ἔχοντες ν' ἀποθάνωσιν, οἵτινες ἐπεκαλοῦντο τὸν Θεὸν ὅπως σώσῃ τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς λαφυραγωγίας, καὶ τὰς οἰκογενείας των ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας. Ἐκ τῶν ὄπισθεν τῆς Χρυσῆς Πύλης δύο πύργων ὁ εἷς εἶνε ὁ ἐν ᾧ ἐνεκλείοντο οἱ πρεσβευταὶ τῶν ἐπικρατειῶν, ὅσαι εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς Σουλτάνους, καὶ ἀναγινώσκονται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπιγραφαί τινες λατινικαί, ὧν αἱ νεώτεραι εἶνε αἱ τῶν Βενετῶν πρεσβευτῶν, ἐγκαθειρχθέντων ἐκεῖ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀχμὲδ τοῦ Γ', ὅτε ἐξεῤῥάγη ὁ πόλεμος τοῦ Μορέως. Ὁ ἄλλος δὲ εἶνε ὁ περίφημος πύργος, μὲ τὸν ὁποῖον σχετίζονται ὅλαι αἱ πενθιμώτεραι παραδόσεις τοῦ φρουρίου, ὁ πύργος ὅστις ἐνέκλειε λαβύρινθον ὅλον εἱρκτῶν φρικωδῶν, τάφων ζωντανῶν, ὅπου οἱ βεζίριδες καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῆς Αὐλῆς ἀνέμενον, δεόμενοι ἐν τῷ σκότει, τὴν ἐμφάνισιν τοῦ δημίου, ἢ ἐξιστάμενοι τῶν φρενῶν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ, ἄφινον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ ἴχνη τῶν ὀνύχων καὶ τοῦ κρανίου. Ἐντὸς ἑνὸς τῶν τάφων τούτων ἦτο ὁ μέγας ὅλμος, οὗ ἐντὸς ἐτρίβοντο τὰ ὀστᾶ καὶ αἱ σάρκες τῶν ὀλεμάδων. Χαμαὶ ὑπάρχει τὸ στρογγύλον δωμάτιον, ὅπερ ἐκαλεῖτο εἱρκτὴ αἵματος, ὅπου ἀπεκεφαλίζοντο κρυφίως οἱ κατάδικοι, ὧν αἱ κεφαλαὶ ἐῤῥίπτοντο ἐντὸς φρέατος, ὅπερ ἐκαλεῖτο φρέαρ τοῦ αἵματος, οὗτινος τὸ στόμιον φαίνεται ἀκόμη ἐπὶ τοῦ ἀνωμάλου δαπέδου, ἐπικεκαλυμμένον μὲ δύο λιθίνας πλάκας. Κάτωθεν ἦτο τὸ βραχῶδες λεγόμενον σπήλαιον, φωτιζόμενον ὑπὸ κανδηλίου κρεμαμένου ἀπὸ τοῦ θόλου, ὅπου ἀπεσπᾶτο ἀπὸ τοῦ καταδικασθέντος εἰς τὰς βασάνους τὸ δέρμα κατὰ ταινίας, ἐχύνετο πίσσα κοχλάζουσα εἰς τὰς πληγάς, ὅσας ἐπέφερον οἱ ῥαβδισμοί, καὶ συνετρίβοντο μὲ ῥόπαλα οἱ πόδες καὶ αἱ χεῖρες, οἱ δὲ φρικώδεις ὠρυγμοὶ τῶν ἀγωνιώντων δὲν ἔφθανον εἰς τὰ ὦτα τῶν δεσμωτῶν τοῦ πύργου εἰμὴ ὡς βραγχώδης τις ὀλοφυρμός. Εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ περιβόλου φαίνονται ἀκόμη τὰ ἴχνη τῆς αὐλῆς, ἐν ᾗ ἀπεκεφαλίζοντο τὴν νύκτα οἱ κοινοὶ κατάδικοι· ἐκεῖ δὲ πλησίον ὑπῆρχεν ἀκόμη, ὄχι πρὸ πολλοῦ, τεῖχος ὀστέων ἀνθρωπίνων, ὑψούμενον σχεδὸν ἕως εἰς τὸ ἀνάχωμα τοῦ φρουρίου. Ἐγγὺς τῆς εἰσόδου εἶνε ἡ εἱρκτὴ Ὀσμὰν τοῦ Β', τοῦ πρώτου αὐτοκρατορικοῦ θύματος τῶν Γιανιτσάρων. Ἐν τῇ εἱρκτῇ ταύτῃ ὁ πτωχὸς ὀκτωκαιδεκαέτης Σουλτάνος, οὗτινος τὰς δυνάμεις ἐδιπλασίαζεν ἡ ἀπελπισία, ἀντέστη μανιωδῶς πρὸς τοὺς τέσσαρας αὐτοῦ δημίους, μέχρις οὗ χεὶρ ἀσεβὴς καὶ ἄνανδρος, συνηθισμένη εἰς τὸ εὐνουχισμα, τὸν ἥρπασεν ἐκ «τῆς πηγῆς τῆς ἀνδρικότητος», καὶ ἀπέσπασεν ἐξ αὐτοῦ κραυγὴν ὀξυτάτην, ἣν κατέπνιξε παρευθὺς ὁ βρόχος. Εἰς ὅλους τοὺς ὑψηλοὺς πύργους καὶ εἰς μέγα μέρος τῶν τειχῶν ὑπῆρχε δαίδαλος σκοτεινῶν διαδρόμων, μικρῶν ἀποκρύφων κλιμάκων, θυρῶν μικρῶν, κλειομένων μὲ σύρτας σιδηροῦς ἢ μὲ δοκούς, ὑφ' ἃς ἔκυπτον τὴν κεφαλὴν διὰ τελευταίαν φορὰν πασάδες, βασιλόπαιδες, τοπάρχαι, θαλαμηπόλοι, καὶ μεγιστᾶνες ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος καὶ τῆς δυνάμεως, οἵτινες πάντα ταῦτα ἀπέβαλλον ἐν μιᾷ ὥρᾳ· εἶχε δὲ ἤδη καταχράνῃ διὰ τοῦ αἵματος τὸ ἐσωτερικὸν τεῖχος τοῦ φρουρίου ἡ κεφαλή των, ἐν ᾧ αἱ σύζυγοί των ἀνέμενον αὐτοὺς ἀκόμη ἐνδεδυμέναι ἑορτάσιμα ἐν τῇ λαμπρότητι τοῦ χαρεμίου. Διὰ τῶν κατασταζόντων ὕδωρ διαδρόμων τούτων καὶ τῶν νεκρωσίμων ἐκείνων κλιμάκων διήρχοντο τὴν νύκτα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας στρατιῶται καὶ δήμιοι μὲ χεῖρας καθημαγμένας, καὶ ἀγγελιαφόροι τοῦ Σεραγίου, οἵτινες ἤρχοντο νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς καταδικασμένους εἰς θάνατον, καὶ ἀπατωμένους ἀκόμη ὑπ' ἀμυδρᾶς τινος ἐλπίδος, τὴν τελευταίαν ἄρνησιν τῶν Σουλτάνων, καὶ πτώματα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προεκβεβλημένους ἐκ τοῦ μετώπου καὶ μὲ τὸν φρικώδη μετάξινον βρόχον εἰς τὸν λαιμόν, φερόμενα ἀπὸ τσαούσιδες ἀπηυδηκότας καὶ κατακόπους ἐκ τῆς πάλης, ἣν ἐπανειλημμένως εἶχον διαπαλαίσῃ ἐν τῷ σκότει κατὰ τῆς λύσσης τῆς ἀπελπισίας. Εἰς δὲ τὸ ἀντίθετον ἄκρον τῆς Σταμπούλ, ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Σεραγίου, ἦτο τὸ φοβερὸν δικαστήριον τῆς Αὐλῆς. Ἐκεῖ ὑπῆρχεν ὑπερμεγέθης θανατικὴ μηχανή, ἐστημμένη μ' ἑπτὰ λιθίνας ἀγχόνας, ἥτις ὑπεδέχετο ἀπό τε τῆς ξηρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης ζῶντα τὰ θύματά της, καὶ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου δὲν ἀπέδιδεν εἰμὴ κεφαλὰς καὶ κορμοὺς ἀποκεκομμένους· ἀπὸ τοῦ ὕψους δὲ τῶν πύργων, ἐν οἷς ἀπέθνησκον, ἔβλεπον μακρὰν τὰ κιόσκια τοῦ Σεραγίου φωταγωγημένα διὰ τὰς αὐτοκρατορικὰς ἑορτάς. Καὶ νῦν αἰσθάνεταί τις ἡδονήν τινα βλέπων τὸ ἄτιμον τοῦτο φρούριον οὕτω παραμορφωμένον, ὡς ἐὰν ὅλα τὰ θύματα ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν τὸ ἔχουν καταφάγῃ καὶ συγκατατρίψῃ μὲ τοὺς ὄνυχας καὶ μὲ τοὺς ὀδόντας των, διὰ νὰ κορέσωσι τὴν δίψαν τῆς ἐκδικήσεως ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἀφ' οὗ δὲν δύνανται νὰ τὴν κορέσωσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Τὸ πελώριον τέρας, ἀφωπλισμένον καὶ γεγηρακὸς, χασμᾶται μὲ τὰ ἑκατὸν στόματα τῶν διερρηγμένων πολεμιστρῶν καὶ θυρῶν του, ἀποβὰν κενόν τι μορμολύκειον, μυριὰς δὲ ποντικῶν, σαυρῶν καὶ σκορπίων κιτρινωπῶν, ἐκβλύσαντες, ὡς ἄλλοι σκώληκες, ἐκ τοῦ σεσηπότος πελωρίου του σώματος, μυρμηκιᾷ ἐντὸς τῆς κενῆς του κοιλίας καὶ τῶν θρυμματισμένων νεῤῥῶν του, ἐν τῷ μέσῳ αὐθάδους βλαστήσεως, ἥτις τὸ περιστέφει καὶ περικοσμεῖ πρὸς ἐμπαιγμόν. Ἀφ' οὗ διέβην διαφόρους θύρας, χωρὶς νὰ ἴδω ἄλλο τι παρὰ κατεσπευσμένην φυγὴν ποντικῶν, ἀνῆλθον διὰ κλίμακος χορτοσκεποῦς εἰς ἓν ἀπὸ τὰ τείχη τῆς δυτικῆς πλευρᾶς. Ἐκεῖθεν ἐπιφαίνεται ὅλον τὸ φρούριον: εὐρὺ καὶ ἄτακτον πλῆθος ἐρειπίων, πύργων, ἐπάλξεων, κλιμάκων, ἀναχωμάτων, ὅλον μελανωπὸν ἢ βαθυπόρφυρον, περὶς μεγάλου καταπρασίνου ὄγκου· πέραν δ' ἐκεῖθεν ἄλλοι πύργοι καὶ ἄλλαι ἐπάλξεις ἀναρίθμητοι τῶν ἀνατολικῶν τειχῶν τῆς Σταμπούλ· τὸ θέαμα δὲ εἶνε τοιοῦτον, ὥστε καμμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, νομίζεις ὅτι βλέπεις ἓν μόνον εὐρύτατον φρούριον ἐγκαταλελειμμένον, διαγραφόμενον ἐπὶ τῆς Προποντίδος. Ἀριστερᾷ φαίνεται μέγα μέρος τῆς Σταμπούλ, διατετμημένον εἰς πολλὰς ἑλικοειδεῖς καὶ μακρὰς ὁδοὺς, συγκλινούσας ἁπάσας πρὸς τὴν ἀρχαίαν θριαμβευτικὴν ὁδὸν τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἥτις, ἀπὸ τῆς Χρυσῆς Πύλης ἀρχομένη, διήρχετο τὸν Φόρον τοῦ Ἀρκαδίου καὶ τὸν τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἔφθανεν ἕως εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἦτο ἄποψις ἄπειρος καὶ χαρίεσσα, ἥτις καθίστα ἔτι μᾶλλον ἀπαίσιον τὸν σωρὸν τῶν ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἐρειπίων. Ἔμεινα ἱκανὴν ὥραν ἐκεῖ, ἐπεστηριγμένος ἐπὶ ἐπάλξεως διαπύρου ἐκ τοῦ ἡλίου, καταθαμβωμένος ἀπὸ φῶς ἄπλετον, θεωρῶν τὸν κάτωθέν μου ἀφῃρημένον τὴν καλύπτουσαν τέως αὐτὸν πλάκα μέγαν ἐκεῖνον τάφον μετὰ τῆς περιεργείας ἐκείνης, τῆς πλήρους συννοίας καὶ δυσπιστίας, μεθ' ἧς παρατηρεῖ τις τοὺς τόπους, ὅπου συνετελέσθη προσφάτως ἔγκλημά τι. Τὰ τείχη διέτρεχον μεγάλαι σαῦραι, εἰς τὴν τάφρον κάτω ἐκάζον οἱ βάτραχοι, ὑπεράνω τῶν πύργων ἵπταντο κόρακες, περὶ δὲ τὴν κεφαλήν μου ἐβόμβει νέφος ἐντόμων, ἀναπτάντων ἐκεῖ ἐκ τῶν βορβόρων τῶν ἐρειπίων, καὶ ὁ ὀλίγον ἀναῤῥιπιζόμενος ἀὴρ μοὶ ἔφερε τὴν δυσώδη ἀποφορὰν ἵππου σεσηπότος, κειμένου ἐκτάδην εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τάφρον τοῦ φρουρίου. Μὲ κατέλαβεν αἴσθημά τι ἀηδίας καὶ μέθης· καὶ ὅμως ᾐσθανόμην ὅτι ἤμην προσηλωμένος ἐκεῖ ὡς διά τινος βασκανίας, καὶ βεβυθισμένος εἰς εἴδός τι ἀποκαρώσεως· καμμύων δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ σχεδὸν ὑπνώττων ἐν τῇ νεκρᾷ ἐκείνῃ μεσημβρινῇ γαλήνῃ, ἐνόμιζον ὅτι ἤκουα ἐν τῷ μονοτόνῳ βόμβῳ τῶν ἐντόμων τὸν ψόφον κεραλῶν ῥιπτομένων ἐντὸς τοῦ φρέατος, τὰς θρηνώδεις κραυγὰς τῶν ψυχοῤῥαγούντων ἐν τοῖς ὑπογείοις, καὶ τὴν φωνὴν τοῦ μικροτέρου υἱοῦ τοῦ Βραγκοβάνου, ὅστις αἰσθανόμενος ἐπὶ τοῦ τραχήλου τὸν ψυχρὸν βρόχον, ἐφώναζε: —Πάτερ μου! πάτερ μου! — Καὶ καθὼς ἤμην κατάκοπος καὶ καταθαμβωμένος ἐκ τοῦ φωτὸς, ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔμεινα στιγμάς τινας ἀποκαρωμένος. Παρευθὺς ὅλαι αὗται αἱ φρικώδεις εἰκόνες παρέστησαν εἰς τὴν διάνοιάν μου μετὰ καταπληκτικῆς ἐναργείας. Τὴν αὐτὴν ὅμως στιγμὴν κραυγὴ ὀξεῖα καὶ εὔηχος μὲ διέσεισε, καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδα εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ μικροῦ μιναρὲ τὸν ἰμάμην τοῦ τζαμίου τοῦ φρουρίου. Ἡ βραδεῖα ἐκείνη, γλυκεῖα, καὶ πανηγυρικὴ φωνή, ἡ λαλοῦσα περὶ Θεοῦ, εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, εἰσεχώρησεν ἕως εἰς τοὺς ἐσχάτους μυχοὺς τῆς καρδίας μου! Ἐνόμιζέ τις ὅτι ὡμίλει ἐξ ὀνόματος ὅλων ἐκείνων, ὅσοι εἶχον ἀποθάνῃ ἔνδον ἐκεῖ, ὅτι ἔλεγεν ὅτι αἱ ὀδύναι αὐτῶν δὲν ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς, ὅτι τὰ τελευταῖά των δάκρυα ἀπεμάχθησαν, ὅτι αἱ βάσανοί των ἀντημείφθησαν, ὅτι εἶχον συγχωρήσῃ, ὅτι ἔπρεπε νὰ συγχωρήσωσιν, ὅτι πρέπει νὰ προσεύχεται καὶ νὰ ἐλπίζῃ τις εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ κόσμος μᾶς ἐγκαταλιμπάνῃ, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε μάταια, ἐκτὸς τοῦ ἀπείρου ἐκείνου αἰσθήματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσεβείας.... Καὶ ἐξῆλθον συγκεκινημένος ἐκ τοῦ φρουρίου.

Ἀνέλαβον τὴν παρὰ τὰ ἐξωτερικὰ τείχη τῆς Σταμπούλ πορείαν μου, καὶ ὡδευσα πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐκεῖ πλησίον εἶνε ὁ σταθμὸς τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ ὑπὸ τὸ τεῖχος διασταυροῦνται τμήματά τινα σιδηροδρόμου. Εὑρέθην ἐν τῷ μέσῳ μακρῶν σειρῶν ἁμαξῶν τριμμένων καὶ κατεσκονισμένων. Οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ. Ἐὰν ἤμην τοῦρκος φανατικὸς, ἐχθρὸς τῶν εὐρωπαϊκῶν νεωτερισμῶν, θὰ ἠδυνάμην νὰ ἐμπρήσω ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα ἐκεῖνα τὰ παραπήγματα, καὶ ν' ἀποχωρήσω ἐκεῖθεν ἥσυχος χωρὶς ποσῶς νὰ ἐνοχληθῶ. Ἐπροχώρησα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ὁδοῦ, φοβούμενος μὴ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀκούσω τὸ ἀπειλητικόν: Σ τὸν τόπον! παρά τινος φρουροῦ, ἀλλ' οὐδεὶς μὲ ἠνώχλησεν· ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἔφθασα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τείχους. Ἐνόμιζα ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἔμβω ἐκεῖθεν εἰς Σταμπούλ, ἀλλ' ἠπατώμην. Τὰ πρὸς τὴν ξηρὰν τείχη συνενοῦνται εἰς τὸ παράλιον μὲ τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ οὐδαμοῦ ὑπάρχει οὐδὲ σκιὰ πύλης. Τότε ἐπροχώρησα πα-

τῶν εἰς τὰ λείψανα ἀρχαίας προκυμαίας, καὶ ἐκαθέσθην ἐπὶ σκοπέλου ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖθεν δὲν ἔβλεπον ἄλλο τι εἰμὴ τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, τὰ ὄρη τῆς Ἀσίας, καὶ τοὺς κυανοχρόους λόφους τῆς Χρυσοπόλεως, οἵτινες ἐφαίνοντο ἀπώτατοι. Τὸ παράλιον ἦτο ἔρημον· τὰ κύματα ἐρχόμενα συνεθραύοντο πρὸ τῶν ποδῶν μου, καὶ μοῦ κατεῤῥάντιζον τὸ πρόσωπον. Ἔμεινα ἐκεῖ ὀλίγον, σκεπτόμενος ἀορίστως καὶ μυρία ὅσα πράγματα. Ἔβλεπα ἐμαυτὸν μόνον ἐξερχόμενον διὰ τῆς Καλιγαρίας Πύλης, καὶ βαδίζοντα βραδέως διὰ τῆς ἐρημικῆς ὁδοῦ, μεταξὺ τῶν νεκροταφείων καὶ τῶν πύργων, καὶ ἀκολουθοῦντα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἂν εἰ ἦτο ἄλλος τις. Ἔπειτα ἤρχισα νὰ ζητῶ τὸν Ἰούγκ εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν· ἔπειτα ἐκοίταζα τὰ κύματα, ὅσα ἤρχοντο ἀλλεπάλληλα καὶ ἐξηπλοῦντο μετὰ λεπτοῦ ψιθύρου καὶ ἡσύχως εἰς τὸ παράλιον· καὶ ἔβλεπα εἰς αὐτὰ τὴν εἰκόνα τῶν λαῶν καὶ στρατῶν, ὅσοι ἦλθον καὶ συνεκρούσθησαν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον πρὸς τὰ τείχη τοῦ Βυζαντίου· τὰς φάλαγγας τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ Παυσανίου, τὰς λεγεῶνας τοῦ Μαξίμου καὶ τοῦ Σεβήρου, τὰ στίφη τῶν Περσῶν, τὰς ὁρδὰς τῶν Ἀβάρων, καὶ τοὺς Σλαύους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Σταυροφόρους, καὶ τοὺς στρατοὺς τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου καὶ τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ τοὺς τοῦ Βαϊαζὴτ Ἰλδερὴμ, καὶ τοὺς τοῦ δευτέρου Ἀμουράτ, καὶ τοὺς τοῦ πορθητοῦ Μωάμεθ, ἐξαφανισθέντας τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐν τῇ ἀπεράντῳ σιωπῇ τοῦ θανάτου· καὶ ἐδοκίμαζα τότε τὴν θλῖψιν, ἥτις συνέθλιβε τὴν καρδίαν τοῦ Λεοπάρδη, *τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς*, ὅτι ἤκουεν ἐκλεῖπον βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν τὸ ἐρημικὸν ᾆσμα τοῦ τεχνίτου, ὅπερ ἀνεμίμνησκεν αὐτὸν τὸν ἦχον τῶν ἀρχαίων λαῶν, καὶ ἐσυλλογίζετο, ὅτι τὰ πάντα παρέρχονται ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὄναρ.

Ἐκεῖθεν ὑπανέστρεψα ἕως εἰς τὴν πύλην τοῦ Ἐπταπυργίου, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ τεῖχος, ὅπως διατρέξω ὅλην τὴν Σταμπούλ παρὰ τὸ παράλιον τῆς Προποντίδος. Εἶχον ἤδη καταπεπονημένους τοὺς πόδας· ἀλλὰ κατὰ τὰς μακρὰς ὁδοιπορίας ἀναγεννᾶται, μέχρι τινὸς βαθμοῦ, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπαυδήσεως πεισμονή τις ζωϊκή, ἥτις ἀναζωογονεῖ τὰς δυνάμεις. Βλέπω ἀκόμη ἐμαυτὸν βαδίζοντα, καὶ βαδίζοντα εἰς τοὺς ἐρήμους ἐκείνους δρόμους, ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἐκεῖνον ἥλιον, κατειλημμένον δὲ ὑπὸ ἀκατανοήτου τινὸς φαντασιώδους νυσταγμοῦ, καθ' ὃν διήρχοντο πρὸ ἐμοῦ φιλικαὶ μορφαὶ τοῦ Ταυρίνου, ἐπεισόδια ῥωμαντικά, ἀπόψεις ἄλλων τόπων, καὶ ἰδέαι ἀόριστοι περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς· ταῦτα δὲ πάντα ἀπέλημον εἰς τὴν στρογγύλην τράπεζαν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Βυζαντίου, ἀπαστράπτουσαν ἐκ φώτων καὶ κρυστάλλων, ὅπερ ἔβλεπον ἀπώτατα κείμενον, πέραν πόλεως ἑκατοντάκις μεγαλιτέρας παρὰ τὴν Σταμπούλ, καὶ ἤδη κεκαλυμμένης ὑπὸ τῆς νυκτός. Διέρχομαι συνοικίαν μουσουλμανικὴν, ἥτις φαίνεται ὡς ἀκατοίκητος, καὶ ἥτις ἀποπνέει ἀκόμη τὴν θλῖψιν τοῦ φρουρίου τοῦ Ἐπταπυργίου, καὶ εἰσέρχομαι εἰς τὴν εὐρεῖαν συνοικίαν τῶν Ψαμαθιῶν, κατοικουμένην ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων, ἔρημον δὲ καὶ αὐτήν. Προχωρῶ δι' ἀγυιᾶς ἀτελευτήτου καὶ σκολιᾶς, ὁπόθεν βλέπω ἤδη πρὸς τὰ δεξιὰ διὰ μέσου τῶν οἰκιῶν τὰ τείχη τῆς πόλεως, διαγραφόμενα μὲ τὰς μαύρας ἐπάλξεις των ἐπὶ τῆς κυανοχρόου θαλάσσης. Διέρχομαι ὑπὸ τὴν πύλην τῶν Ψαμαθιῶν, καὶ εὑρίσκομαι πάλιν ἐντὸς συνοικίας μουσουλμανικῆς, μεταξὺ παραθύρων δικτυωτῶν, θυρῶν κλειστῶν, μικρῶν τζαμίων, κήπων ἀποκρύφων, δεξαμενῶν χορτοσκεπῶν, πηγῶν ἐγκαταλελειμμένων. Διέρχομαι τὸ μέρος, ὅπου ἦτο τὸ πάλαι ἡ ἀγορὰ τῶν βοῶν, βλέπων πάντοτε κάτω πρὸς τὰ δεξιὰ, τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους, καὶ μὴ ἀπαντῶν ἄλλο τι παρὰ σκύλλους τινάς, οἵτινες ἵστανται διὰ νὰ μὲ ἴδωσι διαβαίνοντα, καὶ τουρκόπαιδας τοῦ δρόμου, οἵτινες μὲ ἀτενίζουσιν ἀσκαρδαμυκτεὶ, διακοούμενοι ὕβριν τινά. Παράθυρά τινα ἀνοίγονται καὶ κλείονται αἰφνιδίως, καὶ βλέπω στιγμιαίως μίαν χεῖρα ἢ ἓν ἄκρον χειρίδος τινὸς γυναικός. Περικάμπτω τοὺς εὐρεῖς κήπους τῆς Βλάγκας, οἵτινες καταστέφουσι τὸν ἀρχαῖον λιμένα τοῦ Θεοδοσίου, βλέπω ἀπεράντους ἐκτάσεις φερούσας τὰ ἴχνη πυρκαϊᾶς προσφάτου, τόπους, ὅπου, φαίνεται, παύει ἡ πόλις καὶ ἀρχίζει ἡ πεδιάς, μοναςήρια δερβίσιδων, ἐκκλησίας ἑλληνικὰς, μικρὰς πλατείας μυστηριώδεις, σκιαζομένας ἀπὸ μεγάλην πλάτανον, ὑποκάτω τῆς ὁποίας ὑπνώττει γέρων τις μὲ τὸ στόμιον τοῦ σωλῆνος τοῦ ναργιλὲ εἰς τὴν χεῖρα. Προχωρῶ, σταματῶ ἐνώπιον μικροῦ καφενείου, διὰ νὰ πίω ἓν ποτήριον ὕδατος, ὅπερ κεῖται πρὸς δειγματισμὸν ἐπὶ τοῦ παραθύρου, καλῶ, κτυπῶ, ἀλλ' οὐδεὶς ἀποκρίνεται. Ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν συνοικίαν τοῦ Γενὶ-καπού, εἰσέρχομαι εἰς ἄλλην μουσουλμανικὴν συνοικίαν, εἰσέρχομαι καὶ πάλιν εἰς τὸ μέσον τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀρμενικῶν οἰκιῶν τῆς συνοικίας τοῦ Κοὺμ-καπού, καὶ μὲ συνοδεύουσι πάντοτε ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους αἱ ἐπάλξεις τῶν τειχῶν καὶ ἡ κυανόχρους θάλασσα, καὶ δὲν ἀπαντῶ εἰμὴ σκύλλους, ἐπαίτας, παιδία τῶν δρόμων, καὶ ἀκούω ἠχούσας ἄνωθεν τὰς φωνὰς τῶν ἰμάμιδων, οἵτινες ἀναγγέλλουσι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Τὸ περιέχον συσκοτίζεται, καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ καὶ ἀκολουθία τῶν οἰκιῶν, τῶν μελαγχολικῶν τζαμίων, τῶν ἐρήμων σταυροδρομίων, τῶν ἀδιεξόδων στενωπῶν· ἀρχίζω δὲ νὰ αἰσθάνωμαι ἐμαυτὸν ἐξησθενημένον, καὶ νὰ σκέπτωμαι νὰ ῥιφθῶ ἐπάνω εἰς τὸ στρῶμα τοῦ πρώτου καφενείου, ὅπερ ἀπαντήσω, ὅτε, περικάμπτων γωνίαν τινὰ, βλέπω αἴφνης ἐγειρόμενον ἐνώπιόν μου τὸν πελώριον ὄγκον τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ὤ, τὸ προσφιλὲς θέαμα! Αἰσθάνομαι ἐπανερχομένας τὰς δυνάμεις, τὰς ἰδέας μου ἀναλαμβανούσας τὴν προτέραν γαλήνην, ἐπιταχύνω τὸ βῆμα, φθάνω εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἰδοὺ ἐμπρὸς εἰς τὴν φωταγωγημένην θύραν τοῦ πρώτου καφενείου τοῦ Γαλατᾶ ὁ Ἰούγκ, ὁ Ῥοσάσκος, ὁ Σαντόρος, ὅλη ἡ μικρὰ Ἰταλία μου, ἥτις ἔρχεται εἰς προϋπάντησίν μου μὲ τὸ πρόσωπον μειδιῶν καὶ μὲ τὰς χεῖρας τεταμένας... καὶ ἀνέπνευσα τότε, ὅπως καὶ ὅσον ποτὲ ἠδυνήθησαν ν' ἀναπνεύσωσιν οἱ πνεύμονες τιμίου ἀνθρώπου.

Ἕπεται συνέχεια.

ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

ἐν τῷ καλλωπισμῷ.

[Ἐκ τῶν τοῦ Charles Blanc].

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀπευθύνεται πρὸς τὰς γυναῖκας, διότι ἐν τῷ δράματι τῆς ζωῆς τὰ χρώματα ἀνήκουσι καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτάς. Οἱ ἀρχαῖοι λαοί, εὑρισκόμενοι ἀκόμη πλησιέστερον εἰς τὴν φύσιν, νεανικώτεροι καὶ μᾶλλον ὑποκείμενοι εἰς τὸ αἴσθημα, ἀγαπῶσι τὰ χρώματα σχεδὸν ὅσον καὶ τὰς γυναῖκας. Ὁ ἄγριος, ἐκλαμβάνων ἑαυτὸν ἀναμφιβόλως ὡς ὑπὲρ τὸ δέον μονόχρωμον, προσπαθεῖ νὰ ἐξωραΐσῃ καταστίζων τὸ δέρμα του. Οἱ ἰθαγενεῖς ἄγριοι τῆς Ἀμερικῆς στολίζουν τὴν κεφαλήν των ἀντὶ πίλου μὲ πτερὰ λαμπροτάτου χρώματος· ὁ δὲ κάτοικος τοῦ Μαρόκου, ὁ Μαῦρος, ὁ Ἄραψ καὶ ὁ Ἰνδὸς καλλωπίζονται μὲ χρώματα ἀνοικτά. Ἀλλὰ, καθ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς γίνεται πολυπλοκώτερος καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένος, ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει βαθμηδὸν τὰ χρώματα εἰς τὰς γυναῖκας· αὐτὸς δὲ ἀποβαίνει ὁσημέραι μᾶλλον ἄχρους καὶ ἀμαυρὸς, καὶ ἤδη καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην φέρει ἔνδυμα μαῦρον. Μόνον δ' οἱ στρατιωτικοὶ διατηροῦσι καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῇ στολῇ αὐτῶν τὴν ποικιλίαν καὶ ζωηρότητα τῶν χρωμάτων· καὶ, ἐν ᾧ τὰ ἔθνη, φέροντα ἱματισμὸν πολιτικὸν ὁμοιόμορφον ἀνομολογοῦσι σιωπηλῶς δι' αὐτοῦ τὴν ἀδελφότητά των, οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀρχηγοὶ, φέροντες στολὰς διαφόρων χρωμάτων, ἀναγκάζονται ἀκόμη νὰ ὑποδηλῶσι τὸν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ στολῇ αὐτῶν ἐνυπάρχοντα ἀρχικὸν σκοπὸν, ὅστις εἶνε ὁ φόνος τοῦ πλησίον. Αἱ γυναῖκες ὅμως ποτὲ δὲν θ' ἀρήσωσι τὸ μέσον τοῦτο τοῦ ἀρέσκειν, τὰ χρώματα· αὐταὶ ποτὲ δὲν θὰ ὑπογράψωσι τὸν ἀροπλισμόν.

Ἂν καὶ αἱ ἀποχρώσεις τῆς κόμης καὶ τοῦ δέρματος εἶνε εἰς ἄκρον ποικίλαι, δυνάμεθα ὅμως ν' ἀναγάγωμεν αὐτὰς εἰς κυρίας τινὰς χρωματικὰς παραλλαγὰς, λέγοντες, ὅτι ἡ κόμη τῶν γυναικῶν εἶνε μέλαινα, ξανθὴ, πυῤῥόχρους, καστανόχρους ἢ φαιά. Πρὸς δὲ τὸ χρῶμα τοῦτο τῆς κόμης ἀνταποκρίνεται συνήθως καὶ ἀνάλογος χροιὰ τοῦ προσώπου. Εἶνε σπάνιον πρᾶγμα ἡ συνύπαρξις τῶν δύω ἄκρων, κόμης μελαίνης καὶ προσώπου λευκοτάτου, ἐκτὸς ἐὰν τὸ χρῶμα τῆς κόμης ἐμετριάσθη ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἐξ ἧς προῆλθε καὶ ἡ ἄκρα λευκότης τοῦ δέρματος, ὅπως συμβαίνει τοῦτο εἰς τὰς Ἀγγλίδας καὶ Ἰρλανδίδας ἕνεκα τοῦ ὑγροῦ καὶ ὁμιχλώδους κλίματος τῆς νήσου των, καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Ἀμβέρσης, ὅπου ἡ διασταύρωσις τῆς ἱσπανικῆς καὶ φλαμανδικῆς φυλῆς παρήγαγε χρῶμα προσώπου ἀνοικτὸν μετὰ κόμης μεσημβρινῆς. Καὶ τῶν δύο τούτων χωρῶν αἱ γυναῖκες ἔχουν ὀφθαλμοὺς λαμπρῶς μέλανας, ἀλλ' ὄχι καὶ οὕτως μέλανας ὅπως οἱ τῶν Ἰταλίδων καὶ Ἱσπανίδων. Ἡ ἀληθὴς μελαγχροινὴ ἔχει τὴν χροιὰν τοῦ προσώπου ἀμαυρὰν καὶ θερμὴν, ποικίλλουσαν δὲ ἀπὸ τοῦ κιτρίνου χρώματος μέχρι τοῦ ἐλαιοχρόου, ἡ δὲ πυρίνη τοῦ ὀφθαλμοῦ της κόρη ἐξέχει ἐν τῷ μέσῳ λευκώματος χρυσοειδοῦς. Ἀπανταχοῦ ἡ φύσις εἶνε σύμφωνος πρὸς ἑαυτήν. Ἡ δὲ ξανθή; Εἶνε τοιαύτη ζῶσα, ὁποίαν παρέστησεν αὐτὴν ὁ Ῥούβενς ἐπὶ τῶν γραφικῶν πινάκων του, χροιὰ ῥοδόχρους, λεπτὴ, διαφανὴς, ὑπόξανθος. Ἐν τῷ μεγάρῳ Ῥαμβουλλιὲ αἱ ξανθαὶ ὠνομάζοντο ἄλλοτε *λέαιναι*. Ἡ καστανῆ κόμη συνδυάζεται θαυμασίως μὲ τὴν συνηθεστέραν ἐν Εὐρώπῃ χροιὰν τοῦ προσώπου· ἡ ὠχρὰ καὶ ἀνασταλεῖσα αὐτῆς ἐρυθρότης συμφωνεῖ καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τὰ χρωματικὰ ἐκεῖνα ἡμίτονα τοῦ κυανοφαίου καὶ ῥοδοχρόου, ἅτινα εἶνε ἡ συνήθης χροιὰ τοῦ δέρματος. Ἡ φλογίνη καὶ ὑπόπυῤῥος κόμη συνυπάρχει μὲ δέρμα λευκὸν καὶ λαμπρόχρουν, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ τῶν πυῤῥοχρόων ἔχουσι χρῶμα καστανωπόν.

Ὁσάκις ἡ ξανθὴ κόμη εἶνε ὑπότερρος, ὡς ἐὰν ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῆς ἐλαφρόν τι στρῶμα κονιορτοῦ, ἡ λεπτὴ αὕτη κόνις φαίνεται ὡσὰν διεσκορπισμένη ἐπί τε τοῦ σώματος, οὗτινος καταστέλλει τὴν λάμψιν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, οὓς καθιστᾷ προσηνεστέρους. Ἑκάστη ἄρα ἰδιοσυγκρασία ἔχει ἕτοιμον καὶ παρεσκευασμένον ἤδη ὁλόκληρον σύστημα χρωματικῆς ἁρμονίας. Εἰς τὸν καλλιτέχνην δ' ἀπόκειται νὰ καταστήσῃ τὴν ἁρμονίαν ταύτην χαλαρωτέραν ἢ ἐντονωτέραν, νὰ τονίσῃ εἴ τι ὑπάρχει ἀόριστον, ν' ἀρτύσῃ εἴτι ἄγευστον καὶ ἄχυμον, νὰ μαλάξῃ τὰ ὑπόσκληρα, καὶ ἐν γένει νὰ ἐξάρῃ μὲν ὅ,τι ἀρεστὸν, ν' ἀντισταθμίσῃ δὲ δεόντως τὰ μὴ ἀρέσκοντα.

Αἱ παραλλαγαὶ αὗται τῆς χροιᾶς καὶ τῆς κόμης ἐπιφέρουσιν ἀναμφιβόλως καὶ διαφόρους χρωματικοὺς τόνους· ἀλλ' ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ χρώματα, τὰ ὁποῖα ἁρμόζουσιν εἰς ὅλας τὰς φυσιογνωμίας, οἷον τὸ μέλαν, τὸ ἐλαφρὸν τέφρινον, τὸ μαργαρῶδες τέφρινον, ἅτινα ἀκριβῶς εἰπεῖν εἶνε ὄχι χρώματα, οἱ χρωματικοὶ ἀκολούθως τόνοι τῆς δρυὸς, τῆς χαβάνας, τῆς φαιᾶς ὕσκας, . . . διότι ταῦτα ἐν μὲν τῇ σκιᾷ εἶνε ἔντονα, ἐν δὲ τῷ φωτὶ ἄτονα.

Εἶπα τὸ μέλαν· ἀλλὰ ποῖον μέλαν; Ὅπως ἀναδείξῃς τὴν δροσερὰν χροιὰν τῆς ξανθῆς, ἢ τὴν

λευκότητα τῆς πυῤῥοχρόου, χρειάζεσαι μέλαν γλυκὺ καὶ βαθύ, τὸ μέλαν τοῦ βελούδου. Διὰ τὴν μελαγχροινὴν τὸ μέλαν θὰ ἦτο φρικωδῶς θλιβερόν, αὐτόχρημα πένθος, ἐὰν ἦτο ἀμαυρόν· ὅθεν διὰ νὰ φαιδρυνθῇ χρειάζεται στιλβηδόνα τινά, ὁποία ἡ τοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος τοῦ Λουγδούνου, ἢ ἄλλου τινὸς παρομοίου, εἴτε καὶ νὰ συγκερασθῇ διὰ λιπαρῶν τινων ἀνταυγειῶν, ὁποῖαι αἱ τοῦ βελούδου. Ὁ Οὐίδιος εἶπεν ἐν τῇ *Ἐρωτικῇ* αὐτοῦ: «Τὸ μέλαν ἁρμόζει εἰς τὰς ξανθάς. Τοῦτο ἐκάλλυνε τὴν Βρισηΐδα, ἥτις ἐμελανειμόνει, ὅτε ἀνηρπάγη. Τὸ λευκὸν ἁρμόζει εἰς τὰς μελαγχροινάς. Ἐπηύξανες, Ἀνδρομέδα, τὰ κάλλη σου, ὅτε λευχειμονοῦσα διέτρεχες τὴν νῆσον Σέριφον». Ὁ ποιητὴς ἔχει δίκαιον. Ἐὰν τὸ μέλαν λευκαίνει τὴν μελαγχροινὴν διὰ τῆς ἀντιθέσεως, τὸ λευκὸν παράγει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὡς ἐκχέον φῶς, ὅπερ διὰ τῆς ἀκτινοβολήσεως καταλαμβάνει πᾶν ὅ,τι εὑρίσκεται παρ' αὐτῷ. Ἀπαραλλάκτως ἐνεργεῖ καὶ τὸ ἀνοικτὸν τέφρινον, ὅπερ δὲν εἶνέ τι ἄλλο, εἰμὴ λευκὸν ἀδυνατισμένον, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶνε ἐστιλβωμένον καὶ νὰ παράγῃ ἀνταύγειαν.

Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, εἰ καὶ παρ' ἡμῖν προκειμένου περὶ χρωμάτων ἐλλείπει ἡ ὀρθὴ κρίσις καὶ αἴσθησις, τὸ κίτρινον καὶ τὸ κόκκινον ἁρμόζει εἰς τὰς μελαγχροινάς, τὸ δὲ κυανοῦν εἰς τὰς ξανθάς. Γενικῶς εἰπεῖν τοῦτο ἀληθεύει· ἀλλ' ἡ γενικὴ αὕτη ἀλήθεια ὑπόκειται εἰς πολλὰς ἐξαιρέσεις ἐν τῇ πράξει, διότι καὶ τῶν μελαγχροινῶν καὶ τῶν ξανθῶν ὑπάρχουσι πλεῖσαι ὅσαι παραλλαγαὶ καὶ ἀποχρώσεις, ἡ δ' ἐπιτυχία τῆς τέχνης, περὶ ἧς διαλαμβάνομεν, ἐξήρτηται ἀκριβῶς ἐκ τῆς διακρίσεως αὐτῶν τούτων τῶν διαφόρων ἀποχρώσεων καὶ τῶν συνυπαρχουσῶν μὲ αὐτὰς λεπτοφυῶν ἰδιοσυγκρασιῶν.

Γνωρίζων ὁ καλλιτέχνης τὸν νόμον τῆς ὁμοχρόνου ἀντιθέσεως τῶν χρωμάτων, τὴν ὀπτικὴν μίξιν, τὰ ἐν οἱῳδήποτε χρωματιστῷ ἀντικειμένῳ ἀποτελέσματα τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος, τὴν ἰδιότητα τοῦ πορφυροῦ νὰ περιςέφεται ὑπ' ἀνταυγείας πρασίνης, τοῦ κιτρίνου νὰ περιστέφεται ὑπ' ἀνταυγείας ἰώδους, τοῦ κυανοῦ ὑπὸ χρυσομηλίνης, καὶ τἀνάπαλιν, ἤτοι τὴν ἰδιότητα ἑκάστου χρώματος νὰ προεκτείνῃ πέριξ ἑαυτοῦ τὸ συμπληρωματικὸν αὐτοῦ χρῶμα, γνωρίζων τοὺς νόμους τούτους, καθὼς καὶ ποῖον φῶς θὰ φωτίσῃ τὸ καλλιτεχνικόν του ἔργον, ἂν ὁ ἥλιος ἢ τὸ ἀέριον, ἐὰν τὸ φῶς τῆς πρωΐας ἢ τῆς ἑσπέρας, ἐκ μεσημβρίας ἢ ἐξ ἄρκτου, δύναται κατὰ βούλησιν νὰ ἐντείνῃ ἢ χαλαρώσῃ, ν' ἀναδείξῃ ἢ ν' ἀμαυρώσῃ τὰ φυσικὰ χρώματα τοῦ προσώπου, ὅπερ θέλει νὰ ἐξωραΐσῃ, διὰ ξένων χρωμάτων, ἅτινα θέλει παρεισαγάγῃ ἐντέχνως εἰς τὸ ἔργον του.

Εἰς αὐτὸν ἀνήκει νὰ γνωρίζῃ πότε πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τοῦτο, καὶ πότε ἐκεῖνο τὸ τέχνασμα. Ἐὰν δὲ ὑπάρχει ἐλάττωμά τι φυσικὸν ἀδιόρθωτον, πρέπει νὰ κοπιάζῃ εἰς μάτην, ὅπως τὸ συγκαλύψῃ; Θὰ ἐπιχειρήσῃ π. χ. νὰ συγκεράσῃ τὸ βίαιον χροιᾶς ἡλιοκαοῦς; Ὄχι βέβαια. Εἶνε προτιμότερον νὰ ἐκφράσῃ εἰλικρινῶς καὶ καθαρῶς πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀδύνατον νὰ συγκαλυφθῇ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ μεταχειρισθῇ διὰ τὴν μελαγχροινὴν τὸ ἔκλαμπρον κίτρινον, τὸ ὑπερήφανον ἐρυθρόν. Μία ταινία, ἔχουσα τὸ χρῶμα τοῦ κιτρίνου ναρκίσσου, μία καμέλλια ἐρυθρὰ εἰς κόμην μέλαιναν, φοινικοῦς στηθόδεσμος ἐξ ἡμισείας κεκαλυμμένος μὲ τρίχαπτα Χαντιλλύ, θ' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν οὕτως ἐπικοσμηθεῖσαν φυσιογνωμίαν ἦθος τόλμης, καὶ τὸ θέαμα ἀντὶ νὰ ἐξασθενήσῃ, τοὐναντίον θὰ κάμῃ τοιουτοτρόπως καλιτέραν ἐντύπωσιν. Ἐν μέσῳ τῶν προσηνῶν καλλονῶν τοῦ βορρᾶ, τῶν Γερμανίδων μὲ τὸν τερρώδη τοῦ χρώματος τόνον, τῶν Ἀγγλίδων μὲ τὸ κατάλευκον καὶ μεταξῶδες δέρμα, τῶν Γαλλίδων μὲ τὸ καθόλου εἰπεῖν ἀόριστον χρῶμα τῆς μορφῆς, ὧν ἡ κόμη οὐδέποτε φθάνει τὰς χρωματικὰς ἀκρότητας, κυμαίνεται δὲ πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ὧν ἡ χάρις ἀποτελεῖται ἀείποτε ἐξ ἀποχρώσεώς τινος καὶ παραλλαγῆς, θὰ εἶνε ὡραῖον χρωματικὸν σκάνδαλον ἡ ἐμφάνισις μιᾶς τῶν ἐξωτικῶν καὶ ἀποτόμων ἐκείνων καλλονῶν, ἢ Ἀνδαλουσίας τινὸς μὲ δέρμα ἀραβικόν, μὲ βλέμμα διαπεραστικόν, καὶ μὲ κόμην χρώματος ἀποτόμου.

Καὶ ὁ λόγος μ' ἐνθυμίζει τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον· Εἷς τῶν καθ' ἡμᾶς σοφωτέρων χρωματογράφων, ὁ Εὐγένιος Λακρουά, ἔπνεε τὰ λοίσθια, ὅτε γυνὴ καλλιτέχνις, πολὺ ἀφωσιωμένη εἰς αὐτόν, ἦλθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ τοῦ σφίξῃ διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν χεῖρα. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κυρία αὕτη ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ, ὁ Δελακρουὰ, ἐξ ὁρμεμφύτου καὶ ἀκουσίου, οὕτως εἰπεῖν, κινήματος, ἥρπασε σινικόν τινα ἐρυθρὸν τελαμῶνα, καὶ τὸν ἐπέρασε ταχέως εἰς τὸν λαιμόν του, διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν πελιδνὴν καὶ ἤδη νεκρώσιμον ὠχρότητα τοῦ προσώπου του, οὕτινος ἡ χροιὰ, καὶ ὑγιὴς ἀκόμη ὅτε ἦτο, δὲν ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὴν τοῦ Γύρτου. Ὁ χρωματογράφος ἐπέζη ἀκόμη καὶ εἰς ἑαυτόν.

Ἀλλ' ἂν ἔχωμεν ἐνώπιον ἡμῶν μελαγχροινὴν λεπτοφυᾶ, μὲ χαρακτηριστικὰ καταβεβλημένα ὀλίγον, ἢ μελαγχροινὴν μὲ χροιὰν σχετικῶς ἀνοικτὴν καὶ ὀφθαλμοὺς γλυκέος μέλανος χρώματος, τότε δὲν πρέπει πλέον νὰ μεταχειρισθῶμεν χρώματα ζωηρὰ καὶ καθαρά. Τότε ἐξ ἐναντίας χρειαζόμενα χρώματα προσηνῆ, ἰδίως τὸ ἀνοικτὸν κυανοῦν, διότι ὁ χρωματικὸς οὗτος τόνος πλησιάζει τὰ μάλιστα πρὸς τὸ λευκὸν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἔχῃ τὴν ὠμότητά του. Τοιουτοτρόπως δὲ θέλομεν κατορθώσῃ ταύτην μὲν νὰ λευκάνωμεν, ἐκείνης δὲ νὰ συγκεράσωμεν τὴν ἐλαφρὰν ὠχρότητα καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τὴν στιγμιαίαν ἀλλοίωσιν, συνοδεύοντες αὐτὰ μὲ χρῶμα σχεδὸν ἐξίτηλον.

Τὴν αὐτὴν μέθοδον πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ διὰ τὰς ξανθὰς, ἐννοῶ δηλ. ὅτι ἡ κοινῶς ἐπικρατοῦσα θεωρία πρέπει νὰ τροποποιηθῇ κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν, ὅτι ἡ χάρις ἐν τούτοις κατορθοῦται ἄλλοτε διὰ τῶν ὁμοίων καὶ ἄλλοτε διὰ τῶν ἐναντίων. Ἡ γλυκύτης τῆς ξανθῆς, γενικῶς εἰπεῖν, ἥτις ἐνίοτε δύναται νὰ φθάσῃ καὶ εἰς βαθμὸν ἀνοστίας, εἶνε ζήτημα ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἀντιθέσεώς τινος, ἀναδείξεως χρωματικῆς; Ἐὰν τὸ ξανθὸν εἶνε χρυσοειδὲς, ἢ φλόγινον, συνδύασον αὐτὸ χωρὶς ποσῶς νὰ διστάσῃς μὲ τὸ συμπλήρωμά του, ἐπιθέτων ἕνα πῖλον ἐκ βελούδου ἰοβαφοῦς εἰς τὴν κεφαλὴν, μίαν δέσμην ἴων εἰς τὴν κόμην, καὶ εἰς τὸ σῶμα ἐσθῆτα βαθέως λειριόχρουν, καὶ ὁ συνδυασμὸς οὗτος ἔσται θαυμάσιος. Ὁμοίως ὑπάρχει χρῶμα, ὅπερ ἁρμόζει κάλλιστα εἰς ὅλας τὰς πυῤῥοχρόους, τὸ μετρίας ἐντάσεως πράσινον. Ἐὰν δὲ πάλιν τὸ ξανθὸν εἶνε τρυφερὸν καὶ δροσερὸν, θέλει κερδήσῃ πολὺ ἡ τρυφερότης αὕτη καὶ δροσερότης, ἐὰν μεταχειρισθῇς τὸ ἐρυθρὸν, εἴτε τὸ ὑποπόρφυρον, εἴτε τὸ τῆς ξυλοκερατέας, εἴτε τὸ τοῦ λυχνίτου, ὅπερ θέλει φέρει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξ ἀναλογίας, καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξ ἀντιθέσεως. Τὸ ἐρυθρὸν ἄρα δὲν εἶνε τὸ «ψιμύθιον τῶν μελαγχροινῶν», κατὰ τὴν ἐν χρήσει κοινὴν συνταγὴν, ἀλλὰ δύναται νὰ γείνῃ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς καλλωπισμὸν καὶ τῶν ξανθῶν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ κιτρίνου, ὅπερ εἴδομεν νὰ φέρωσι θαυμασίως ξανθαί τινες. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ τὸν ἀνοικτότερον τόνον τῆς κόμης, ἀπαραιτήτως δὲ νὰ συναφθῇ μετὰ βαφῆς ἀποτόμως ἀντιθέτου.

Ἴδωμεν τώρα ποῖα χρώματα συναρμολογοῦνται μὲ τὴν καστανῆν κόμην, τὴν τερρίνην, καὶ τὰς ἀντιστοίχους χροιὰς τοῦ προσώπου. Αἱ γυναῖκες, ὅσαι εὑρίσκονται οὕτως εἰπεῖν εἰς διάμεσόν τινα χρωματικὸν ὅρον, δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι καὶ μὲ ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τὰς μελαγχροινὰς, καὶ μὲ ὅ,τι εὐχαριστεῖ τὰς ξανθὰς, ἀρκεῖ μόνον ὁ χρωματικὸς τόνος τῆς ἐνδυμασίας καὶ κομμώσεώς των νὰ μετριάζεται καθ' ὅσον καὶ ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου των εἶνε ἐντονωτέρα ἢ ἀτονωτέρα. Τὸ καθαρὸν κίτρινον, τὸ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθρὸν, δὲν ἁρμόζει εἰς τὸ καστανοῦν, καὶ βαθὺ ἂν εἶνε· μᾶλλον δὲ δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὸν διάμεσον χαρακτῆρα τῶν φυσικῶν τούτων χρωμάτων οἱ εὐκραέστεροι τόνοι, τὸ ὠχρὸν κίτρινον, τὸ ἀραβοσίτινον, τὸ τροπαιόλινον ἐρυθρὸν, τὸ καλάϊνον κυανοῦν, τὸ ἠεράνεον. Τὸ δ' ἀνοικτὸν καστανοῦν ἀποδέχεται τὰ εἰς τὰς ξανθὰς ἁρμόζοντα χρώματα, ὀλιγώτερον μόνον ἄκρατα. Ὅταν δὲ ἡ κόμη εἶνε τερρίνη καὶ ἡ χροιὰ τοῦ προσώπου ἀνάλογος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ κυανοῖ ὡς ἡ θάλασσα, ἢ γλαυκοὶ, ἢ λεπτὴ καὶ βαθεῖα προσήνεια τῶν προσώπων τούτων ἀπαιτεῖ χρώματα κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ἔντονα, λαμβανομένης ὅμως φροντίδος ὅπως ἡ ὑπάρχῃ τῇδε κἀκεῖσε τοῦ χρωματικοῦ τούτου συνόλου ἀνάδοσις οὐδετέρου τεφρίνου, ἢ διασταύρωσις μὲ τρυφερὸν κυανοῦν. Ἡ δὲ λεύκανσις τῶν τοιούτων προσώπων κατορθοῦται μὲ τὸ μέλαν βελοῦδον, χωρὶς νὰ πάθῃ ποσῶς ἐκ τούτου ἡ ἰδιάζουσα εἰς αὐτὰ λεπτότης καὶ εὐγένεια, ὁμοίως δὲ συναρμολογοῦνται πληρέστατα μὲ τὴν κόμωσίν των καὶ οἱ μαργαρῖται, ἀρκεῖ μόνον ἡ ἄτονος τούτων ἀπόχρωσις νὰ τονισθῇ μὲ χρῶμά τι σπουδαῖον καὶ οὐσιῶδες, συγκεντρωμένον ἐν μικρῷ χώρῳ, οἷον μὲ ἕνα καρχηδόνιον ἄξεστον καὶ ἐστιλβωμένον μόνον, μ' ἕνα λυχνίτην, ἢ καὶ μ' ἓν κόσμημα χρυσοῦν.

* *

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

['Εκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Μεταξὺ τῶν ἐφευρετῶν, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν κλωστικῶν καὶ ξαντικῶν καὶ ὑφαντικῶν τοῦ βάμβακος μηχανῶν, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν τὸν **Heilmann**, γεννηθέντα ἐν **Mulhouse** τῷ 1796. Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς πλείστους τῶν ἐφευρετῶν ὁ **Heilmann** εἶχε περιουσίαν 500 περίπου χιλιάδων φράγκων, ἀλλ' ὁ δαίμων τῆς ἐφευρέσεως κατεῖχεν αὐτόν. Ἐν μέσῳ ζῶν τῶν τεχνουργείων τῆς Ἀλσατίας, ἔμαθεν ὅτι οἱ πρῶτοι τοῦ τόπου βιομήχανοι προέτεινον ἀμοιβὴν πέντε χιλιάδων φράγκων εἰς τὸν ἐφευρέτην νέας βαμβακοξαντικῆς μηχανῆς, ἀπεφάσισε δὲ νὰ συμμετάσχῃ τοῦ συναγωνισμοῦ, οὐδ' ἦτο τοῦτο τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον. Διευθύνας ἄλλοτε μηχανοποιεῖον ἐφηῦρεν ἀλληλοδιαδόχως περίεργον κεντητικὴν μηχανὴν, ἐν ᾗ εἴκοσι βελόναι εἰργάζοντο ταυτοχρόνως, μηχάνημα πρὸς καταμέτρησιν καὶ δίπλωσιν τῶν ὑφασμάτων καὶ ἄλλα. Πολὺς λόγος ἐγένετο ἰδίως περὶ τῆς ὑφαντικῆς αὐτοῦ μηχανῆς, ὑφαινούσης δύω συνάμα ἱςούς. Ἀλλὰ τὸ νέον πρόβλημα, τοῦ ὁποίου ἐπελαμβάνετο ὁ **Heilmann**, ἦτο πολὺ δυσχερέστερον ἢ ὅ,τι ἐνόμιζε, διῆλθε δὲ πολλὰ ἔτη μελετῶν αὐτὸ, καὶ τοσούτῳ μείζονα κατέβαλεν ἐπιμέλειαν, ὅσῳ ἡ λύσις αὐτοῦ ἦτο δυσέρικτος. Ἀναγκασθεὶς νὰ ἐκτελέσῃ πειράματα δαπανηρὰ καὶ νὰ κατασκευάσῃ μηχανὰς πρὸς δοκιμὴν, εἰς τοιαύτας ὑπέπεσε δαπάνας, ὥστε κατηνάλωσεν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν προῖκα τῆς συζύγου του. Μετ' ὀλίγον, εἰς πενίαν περιελθών, ἐδανείσθη παρά τινων φίλων τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς γυναικός του ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, ἵνα εὕρῃ ἐκεῖ ἐπάγγελμα παρέχον αὐτῷ τὰ πρὸς διατροφὴν τῶν δύω θυγατέρων του. Εἰς Μάντσεςερ ὁ **Heilmann** κατεσκεύασε σχέδιον ξαντικῆς μηχανῆς χάριν Ἄγγλου ἐργοςασιάρχου, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐψεύσθη τῶν ἐλπίδων του. «Ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του, οὐδέποτε παύων νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ προ-

βλήματος, τοῦ ὁποίου ἐπεδίωκε τὴν λύσιν. Καθήμενος ἡμέραν τινὰ παρὰ τὴν ἑσίαν του καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν κακὴν τῶν ἐφευρετῶν τύχην, παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὰς θυγατέρας του, αἵτινες ἐκτενίζοντο καὶ ἄνευ τινὸς δυσκολίας κατέφερον τὸ κτένιον διὰ τῆς μακρᾶς των κόμης. « Ἐὰν ἠδυνάμην, ἐσκέφθη, νὰ μιμηθῶ ἐπιτυχῶς διὰ μηχανήματος τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἕλκειν κατὰ μῆκος τὰς μακρὰς τρίχας καὶ τοῦ ἀνωθεῖν τὰς βραχείας διὰ τῆς ἀντιστρόφου τοῦ κτενίου κινήσεως, ἤθελον ἴσως ἐπιτύχει τὸ ζητούμενον».

Ὁ Heilmann ἤρξατο καὶ πάλιν ἐργαζόμενος, μετὰ ἑπταετῆ δ' ἐργασίαν ἐπενόησε μηχανισμὸν ἁπλοῦν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ πράγματι πολυπλοκώτατον, τὴν ξαντικὴν μηχανήν. Πολὺς παρῆλθε χρόνος πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ ὁριστικὸν αὐτοῦ σχέδιον, ἀλλὰ τοῦτο τοιοῦτον εἶχε βαθμὸν τελειότητος, ὥστε δὲν πιστεύομεν νὰ ἐπινοηθῇ ποτὲ ἄλλο καλλίτερον αὐτοῦ. Πρέπει νὰ ἴδῃ τις ἐργαζομένην τὴν θαυμασίαν ταύτην μηχανήν, ὅπως ἐκτιμήσῃ αὐτὴν προσηκόντως καὶ κατανοήσῃ τὴν ἀναλογίαν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ μηχανήματος καὶ τῆς ἐμπνευσάσης αὐτὸ πράξεως. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν ἐπιφανοῦς Ἄγγλου μηχανικοῦ, ἡ μηχανὴ τοῦ Heilmann ἐνεργεῖ «μετὰ λεπτότητος ἴσης σχεδὸν πρὸς τὴν τῶν ἀνθρωπίνων δακτύλων» . Ξαίνει τεμάχιον βάμβακος εἰς τὰ δύω ἄκρα, φέρει τὰς ἶνας εἰς παραλληλισμὸν τέλειον, χωρίζει τὰ βραχέα νήματα ἀπὸ τῶν μακρῶν καὶ τὰ ἑνοῖ εἰς μικρὰ χωριστὰ δέματα.

Οἱ κλῶσαι τοῦ Μάντσεςερ κατενόησαν εὐθὺς τὰ πλεονεκτήματα τῆς νέας μηχανῆς, παραδεχθέντος δ' αὐτὴν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ἓξ ἕτεροι ἐργοστασιάρχαι συνεταιρισθέντες ἠγόρασαν τὸ προνόμιον ἀντὶ 750, 000 φράγκων.

Οἱ κλῶσται τῶν ἐρίων ἔδωκαν τὸ αὐτὸ ποσὸν, ὅπως ἐφαρμοσθῇ ἡ μηχανὴ εἰς τὰ ἔρια, οἱ δὲ βιομήχανοι τοῦ Λὴδς ἐπλήρωσαν 500, 000 φράγκων τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτὴν πρὸς ξάνσιν τοῦ λίνου. Ὁ Heilmann εἶδε τὰ πλοῦτη ἀφθόνως εἰσρέοντα εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀλλὰ δὲν ὠφελήθη ἐξ αὐτῶν, καθότι ἀπέθανε καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐπιτυχία τοσοῦτον λαμπρῶς ἤμειβε τὰς πολυχρονίους αὐτοῦ ἐργασίας. Ὁ υἱός του, ὅστις εἶχε συμμερισθῆ τήν τε πενίαν του καὶ τὰς πεποιθήσεις του, ἀπέθανε καὶ αὐτὸς μετ' οὐ πολύ.

Τινὲς τῶν βιομηχανικῶν ἀνακαλύψεων δὲν εἶναι τοσοῦτον λαμπραί, ἀλλὰ καίτοι ἀσήμαντοι κατὰ τὸ φαινόμενον, κινοῦσιν οὐδὲν ἧττον τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν. Τοιαύτη εἶναι ἡ ῥαπτικὴ μηχανή. Περὶ τῆς ἐφευρέσεως αὐτῆς ποιούμενοι τὸν λόγον, ὀφείλομεν νὰ ἀναμνήσωμεν καὶ τὰ δυστυχήματα τοῦ ταπεινοῦ καὶ γενναίου τεχνίτου, ὅστις εἶναι ὁ ἀληθὴς ἐφευρέτης τοῦ πολυτίμου τούτου μηχανήματος.

Ὁ Βαρθολομαῖος Thimonnier, υἱὸς βαρέως τοῦ Λυὼν, ἐγεννήθη τῷ 1793. Κατὰ τὴν νεότητά του ἤκουσε μαθήματά τινα ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ἔπειτα δὲ ἔγινε ῥάπτης εἰς Amplepuis, ὅπου ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ διέμενεν ἀπὸ τοῦ 1795. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ τεχνουργεῖα τῆς Ταράρας ἔδιδον πλείστας παραγγελίας κεντημάτων εἰς τὰς γυναῖκας τῶν ὀρέων τῆς ἐπαρχίας τοῦ Λυών.

Ὁ Thimonnier ἰδὼν τὰ κεντήματα ταῦτα συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς μηχανικῆς ῥαφῆς, καὶ ἐπενόησε μηχάνημα ἁπλούστατον, ἀναπληροῦν τὴν χεῖρα τῆς κεντητρίας καὶ ἐφαρμοζόμενον ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ῥαφὴν τῶν ἐνδυμάτων. Τῷ 1825 ὁ Thimonnier κατοικῶν ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ ἠγνόει καὶ αὐτὰ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μηχανικῆς· ἐπὶ τέσσαρα ἔτη μόλις ἐργάζεται εἰς τὸ ἐπάγγελμα, διὰ τοῦ ὁποίου διατρέφει τὴν οἰκογένειάν του, καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου εἰς μεμονωμένον τι οἴκημα καταγινόμενος ἀδιαλείπτως εἰς ἐργασίαν ὑπὸ πάντων ἀγνοουμένην. Παραμελεῖ τὰς ὑποθέσεις του, δαπανᾷ ὅλα αὐτοῦ τὰ χρήματα, θεωρεῖται ὡς παράφρων. Ἀδιάφορον! Ἐν ἔτει 1829 κατέχει ἤδη τὴν ἰδέαν του, ἐδημιούργησε νέον ἐργαλεῖον, τὴν ῥαπτικὴν μηχανήν. Τῷ 1830 λαμβάνει ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας διὰ ῥαπτικὴν μηχανὴν ῥάπτουσαν ἁλυσιδοειδῶς.

Ὁ κ. Beaunier, ἐπιθεωρητὴς τῶν μεταλλείων τοῦ νομοῦ τοῦ Λείγηρος, εὑρισκόμενος τότε εἰς Ἅγιον Στέφανον, ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἴδῃ τὴν μηχανὴν ταύτην ἐργαζομένην. Ὁ ἐπιτήδειος μηχανικὸς, κατανοήσας τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐφευρέσεως, προσέλαβε τὸν Thimonnier εἰς Παρισίους. Τῷ 1831 τὸ κατάστημα Germani, Petit καὶ Σ^α, οὗ διευθυντὴς ἦτο ὁ Thimonnier, συνέστησε κατὰ τὴν ὁδὸν Sèvres ἐργοστάσιον 80 ῥαπτικῶν μηχανῶν πρὸς κατασκευὴν στρατιωτικῶν στολῶν.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μακρὰν τοῦ ν' ἀποδέχωνται τὰς μηχανὰς ὡς βοηθοὺς χρησίμους, οἱ ἐργάται ἐθεώρουν αὐτὰς ὡς ἐπικινδύνους συναγωνιστὰς, καὶ πολλάκις στασιάζοντες ἔθραυον αὐτάς. Ἡ μηχανὴ Thimonnier ἔλαβε τὴν τύχην πολλῶν ἄλλων. Ἐργάται ἐμμανεῖς, εἰσβαλόντες εἰς τὸ ἐργοστάσιον, συνέτριψαν τὰ πάντα, ὁ δ' ἐφευρέτης ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ. Ἡ στάσις καταβληθεῖσα ἔγινεν ἀφορμὴ καταδικῶν. Μετά τινας μῆνας ὁ θάνατος τοῦ Beaunier ἐπήνεγκε τὴν διάλυσιν τῆς Ἑταιρίας, τῷ δὲ 1832 ὁ Thimonnier ἐπέστρεψεν εἰς Amplepuis. Τῷ 1834 ἔρχεται καὶ πάλιν εἰς Παρισίους, καὶ ἐργάζεται ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης διὰ τῆς ῥαπτικῆς αὐτοῦ μηχανῆς, τελειοποιῶν αὐτὴν ἀδιαλείπτως. Μετὰ δύω ἐτῶν παρέλευσιν, στερούμενος χρημάτων, ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του πεζὸς καὶ φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν μηχανήν του, ἣν ἐλίνει δημοσίᾳ, ὅπως πορίζηται καθ' ὁδὸν τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ἐπανελθὼν εἰς Amplepuis, ὁ Thimonnier κατασκευάζει μηχανὰς καὶ πωλεῖ αὐτὰς εἰς τὰ πε-

ρίχωρα. Ἀλλὰ μόναι αἱ λέξεις *μηχανικὴ ῥαφὴ* τοιαύτην ἐνέπνεον τότε κατὰ τοῦ συστήματος ἀποστροφήν, ὥστε οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ αὐτό.

Τῷ 1845 ἡ μηχανὴ Thimonnier ἐξετέλει ἤδη 20 ῥάμματα ἀνὰ ἕκαστον λεπτὸν τῆς ὥρας. Ὁ ἐφευρέτης συνεταιρισθεὶς τότε μετὰ τοῦ Magnin, ἵδρυσεν ἐν Villefranche ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ κατεσκευάζοντο μηχαναὶ πρὸς πεντήκοντα φράγκα. Τὴν 5 Αὐγούστου 1848 λαμβάνει μετὰ τοῦ Magnin ἔγγραφον τελειοποιήσεως. Ἡ μηχανὴ, *ῥαπτο-κεντητὴς* ὀνομαζομένη, κατασκευάζει σειρίδας, ῥάπτει καὶ κεντᾷ παντὸς εἴδους ὑφάσματα, ἀπὸ τῶν λεπτοτάτων μέχρι τῶν ἐριούχων καὶ τῶν δερμάτων, μετὰ ταχύτητος 300 ῥαμμάτων τὸ λεπτὸν, βελόνη δὲ περιστρεφομένη κεντᾷ κυκλοτερῶς χωρὶς νὰ στραφῇ τὸ ὕφασμα.

Τὴν 9 Φεβρουαρίου 1848 τὸ κατάστημα ἔλαβεν ἔγγραφον εὑρησιτεχνίας ἀγγλικὸν διὰ τὴν μηχανὴν ταύτην, κατασκευαζομένην ἤδη ἐπιμελῶς ἐκ μετάλλου, ἀλλ' ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 ἐματαίωσε καὶ πάλιν τὰ περὶ χρησιμοποιήσεως αὐτῆς σχέδια. Ὁ Thimonnier ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς Ἀγγλίαν, ἔνθα παρεχώρησε τὸ τῆς εὑρησιτεχνίας ἔγγραφον αὐτοῦ εἰς ἑταιρίαν τινὰ τοῦ Μάντσεστερ, διαμείνας δ' ἐκεῖ ὀλίγον χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν.

Σταλεῖσα εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1851 γενομένην παγκόσμιον ἔκθεσιν, ἡ μηχανὴ Thimonnier ἔμεινεν ἐξ ἀνεξηγήτου τινὸς συγκυρίας, εἰς χεῖρας τοῦ ἀνταποκριτοῦ, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἔκθεσιν μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν κριτῶν τῆς ἐκθέσεως. Ἀντ' αὐτῆς ἐνεγράφησαν εἰς τὸν κατάλογον αἱ πρῶται δοκιμαὶ τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ συστήματος, καὶ αἱ ἔχουσαι κερκίδα δίκλωστοι μηχαναὶ τοῦ Elias Howe.

Τῷ 1832 ὁ Thimonnier εἶχε δοκιμάσει τὸ εἶδος τοῦτο τῶν μηχανῶν καὶ ἠσχολεῖτο τῷ 1856 εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐτελείωσαν! Τριάκοντα ἐτῶν ἀγῶνες καὶ ἐργασία καὶ πενία εἶχον ἐξαντλήσει αὐτόν. Ὁ Thimonnier ἀπέθανε πενέστατος τὴν 5 Αὐγούστου 1857 ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

Ὅλαι αἱ περὶ τὴν μηχανικὴν ῥαφὴν δοκιμαὶ συνίσταντο πρὸ αὐτοῦ εἰς πολλὰς βελόνας, ὧν ἑκάστη ἔφερε κλωστήν. Αἱ δοκιμαὶ αὗται ἐγκατελείφθησαν ὡς μὴ πραγματοποιήσιμοι.

Ἡ ἀρχικὴ μηχανὴ τοῦ Thimonnier ἦτο ἐλλιπής, ἐκ ξύλου κατασκευασθεῖσα καὶ κινουμένη διὰ σχοινίου μεταδίδοντος τὴν κίνησιν ἀπ' εὐθείας. Ἑκάστη δόνησις παρῆγεν ἓν ῥάμμα, ὅπερ πολὺ ἀπεῖχε τῶν 800 καὶ 1000 ῥαμμάτων, ἃ ἐκτελοῦσιν ἀνὰ λεπτὸν αἱ νῦν μηχαναί. Εἶναι ἄρά γε ἀνάγκη νὰ ἀναμνήσωμεν τὰ εὐεργετήματα τοῦ θαυμασίου τούτου ἐργαλείου, καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὰ ἐνδύματα, τὰ ὑποδήματα, τὴν πιλοποιΐαν καὶ τὴν σαγματοποιΐαν; Πολυάριθμα ἐργοστάσια ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ κατασκευάζουσι χιλιάδας ῥαπτικῶν μηχανῶν, καὶ διανέμουσιν αὐτὰς εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Προβλέπομεν τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ μηχανὴ αὕτη, κατασκευαζομένη ἐπὶ μετρίᾳ τιμῇ ὡς τὰ ὡρολόγια, θὰ κατέχῃ ὡρισμένην θέσιν παρ' ἑκάστῃ οἰκογενείᾳ, ἡ δὲ βραδεῖα καὶ κοπιώδης διὰ τῆς χειρὸς ῥαφὴ, εἰς ὀλίγα μόνον θὰ χρησιμεύῃ, ὅσα δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἡ μηχανὴ, οἷον ἐπιδιορθώσεις καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ μηχανὴ θὰ ἐργάζηται τότε κατὰ τὰς μακρὰς ἐκείνας ὥρας, καθ' ἃς ἡ ἐργάτις φθείρει τὴν ὅρασιν αὐτῆς, τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ζωήν... Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὀφείλεται εἰς τὸν ἀτυχῆ Thimonnier.

Καὶ ἡ μὲν ἐφεύρεσις τῶν μηχανῶν διὰ μεγίστων ἐξηγοράσθη συμφορῶν καὶ κόπων, ἡ δ' ἐκτέλεσις τῶν μεγάλων δημοσίων ἔργων κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦται, ὡς πρὸς τοῦτο, τῆς ἐφευρέσεως τῶν ὀργάνων τῆς βιομηχανίας. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ σύριγξ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου.

Ὁ ἐργολάβος τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἔργου Λουδοβῖκος Favre, ἀποθανὼν αἰφνιδίως ἕνεκα τῆς ῥήξεως ἀνευρίσματος κατὰ συνέπειαν κόπων καὶ δυσχερειῶν ἀναριθμήτων, ἦτο ἀνὴρ μεγαλοφυὴς ἐν τῷ ἐπαγγέλματι αὐτοῦ, καὶ εἰς ἑαυτὸν ὤφειλεν ἣν κατεῖχε σπουδαίαν κοινωνικὴν θέσιν.

Υἱὸς ξυλουργοῦ μικροῦ τινος χωρίου τῶν περὶ τὴν Γενεύην, ὁ Favre κατέλιπε τὴν πατρίδα του ἐν ἡλικίᾳ δεκαεπτὰ ἐτῶν ἔχων σάκκον ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ὀλίγα χρήματα ἐν τῷ θυλακίῳ του ἵνα περιέλθῃ τὴν Γαλλίαν ὡς ἁπλοῦς ἐργάτης. Φθάσας εἰς Λυὼν ἔλυσε δι' ἁπλουστάτου τρόπου πρόβλημα ὅλως πρακτικὸν, οὗ οἱ μηχανικοὶ διὰ μεγίστης μόνον δαπάνης κατώρθουν τὴν λύσιν. Ἡ ἐπιτυχία του αὕτη ἔγινεν ἡ ἀφετηρία τοῦ λαμπροῦ σταδίου του. Ἔκτοτε ἐνετάλη ἀλληλοδιαδόχως ἔργα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπουδαῖα, καὶ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων. Διακούσας τὰ προκαταρκτικὰ μόνον μαθήματα, ἦτο ἄμοιρος ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἀλλ' ἀνεπλήρου αὐτὰς διὰ πρακτικοῦ νοὸς θαυμασίου, καὶ διοργανωτικῆς ἱκανότητος σπανίας καὶ ἀκαταδαμάστου καρτερίας.

Ὁ Favre, κερδήσας ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν περιουσίαν σημαντικήν, εἶχεν ἀγοράσει ὡραῖον κτῆμα πλησίον τῆς Γενεύης σκοπῶν νὰ κατοικήσῃ ἐν αὐτῷ. Ἀλλ' ἠγάπα περιπαθῶς τὸ ἐπάγγελμά του, καὶ δὲν ἀντέστη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διάτρησιν τῆς μεγάλης σύριγγος τοῦ Γοθάρδου πρὸς δόξαν καὶ συμφορὰν αὐτοῦ. Εὐθὺς ὡς ὁ Favre ἐπελήφθη τῆς ἐργασίας, πᾶσαν τῆς ζωῆς του ὥραν ἐπλήρωσαν αἱ ἀνησυχίαι καὶ αἱ φροντίδες, προερχόμεναι οὐχὶ τόσον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν περὶ τὴν τακτοποίησιν τῆς ἐργασίας δυσχερειῶν, οὐδ' ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους, ὅσον ἐκ τῆς κακῆς θελήσεως καὶ τοῦ φθόνου τῶν διαχειριστῶν τῆς ἑταιρίας,

οἵτινες, ἀφοῦ αὕτη ἐβάδιζε πρὸς τὴν χρεωκοπίαν, δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Favre. Χάρις εἰς τὴν σταθεράν του θέλησιν, οὗτος ὑπερίσχυσε τῶν προσκομμάτων ὅλων, καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι ἡ σύριγξ ἤθελεν ἀποπερατωθῇ εἰς ὡρισμένην ἐποχὴν, ἣν ἀπὸ τοῦ 1872 εἶχε προείπει. Κατὰ τοὺς ἑπταετεῖς αὐτοῦ ἀγῶνας ἡ κόμη τοῦ γενναίου ἐργάτου ἐλευκάνθη, ἡ ῥάχις του ἐκυρτώθη, τὸ βάδισμά του κατέστη βαρὺ, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε ἀπεκαρτέρησεν οὐδὲ κατεβλήθη. Συνεπείᾳ συμβιβασμοῦ μετὰ τῆς ἑταιρίας, εἶχε μάλιστα ἀνακτήσει τὴν προτέραν αὐτοῦ ζωηρότητα, καὶ ἐσκέπτετο σπουδαίως ν' ἀναλάβῃ τὴν διάτρησιν τοῦ Σιμπλὸν, ἅμα ἀποπερατουμένης τῆς τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, ἐλπίζων νὰ κερδήσῃ δι' αὐτῆς τὰ χρήματα, ὅσα ἐζημιοῦτο πιθανῶς ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιχειρήσει. Ὁ Favre συνδιελέγετο μετὰ τῶν φίλων του περὶ τῶν σχεδίων του, ἀποχαιρετίσας δ' αὐτοὺς πλήρης πεποιθήσεως εἰς τὴν τύχην του, ἐπανῆλθεν εἰς Gœschenen, συνοδεύσας δὲ ἐντὸς τῆς σύριγγος Γάλλον τινὰ μηχανικὸν ἔπεσεν αἴφνης ὡσεὶ κεραυνόπληκτος ἐνώπιον αὐτοῦ 2800 μέτρα μακρὰν τῆς ἐξόδου, καὶ ἀπέθανεν οὕτω κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1879 ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πεδίου τῆς δόξης του.

Τοιαῦται αἱ ὑπάρξεις, δι'ὧν ἐξαγοράζονται τὰ ἔργα τὰ δοξάζοντα τοὺς νεωτέρους χρόνους.

Ελιζα Σ. Σουτσου

ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΝΟΙ

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημεικοῦ Caro].

Καλλιτέχνης ἢ ἁπλοῦς τεχνίτης ὁ ἐκ γενετῆς Παρισινὸς διακρίνεται διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν γοργότητά του· ἔχει τὴν ἀντίληψιν ταχεῖαν, ὀξύνοιαν ἔκτακτον εἰς ἐκτίμησιν προσώπων καὶ πραγμάτων· καὶ δυσκόλως μὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ ὑπ' ἄλλου, ἀπατᾷ δὲ αὐτὸς ἑαυτόν. Εἰς πᾶσαν αὐτοῦ ἐργασίαν ἀναγνωρίζεις ἀμέσως τὴν ἔμφυτον, σχεδὸν ἀλάνθαστον καλαισθησίαν του. Τὸ προτὸν τοῦ Παρισινοῦ, εἴτε ἐφημερὶς εἶνε, εἴτε ὑδρογραφία, κωμειδύλλιον, ἀντικείμενόν τι τοῦ συρμοῦ ἢ μυθιςόρημα, φέρει ὁπουδήποτε τῆς γῆς καὶ ἂν εἰσχωρήσῃ τὴν σφραγῖδα τῆς πόλεως, ἐξ ἧς προέρχεται. Ἐν μὲν τῇ καλλιτεχνίᾳ καὶ τοῖς γράμμασιν ἀναγνωρίζει τις τὴν ἰδιάζουσαν λεπτότητα τοῦ δημιουργήσαντος αὐτὸ πνεύματος· ἐν δὲ τῇ βιομηχανίᾳ τὴν ἀπαράμιλλον κατεργασίαν, τὴν παρέχουσαν εἰς αὐτὸ τὴν τελειότητα καὶ τὴν λεπτὴν ἐκείνην καὶ ἐξαίρετον κομψότητα. Καὶ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πᾶς τις ἐννοεῖ ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματός του, τὸ πνεῦμα τὸ παρισινὸν, τὸ ἀείποτε ἐν καταλλήλῳ στιγμῇ ἐκδηλούμενον, τὸ εὑρίσκον ἀμέσως τὰ ἄξια γέλωτος καὶ θαυμασίως χαρακτηρίζον αὐτὰ διὰ μιᾶς λέξεως διαδιδομένης ἀμέσως καὶ ἐπιβαλλομένης, τὸ ἐπιτυγχάνον ἀσφαλῶς τὰ τρωτὰ μέρη πανταχὸς ἐπισήμου ἐν τῇ κοινωνίᾳ προσώπου, τὸ ἄνευ πικρίας φιλοσκῶμμον, τὸ εὔθυμον μᾶλλον ἢ κακεντρεχὲς, καὶ ἀμέσως παῦον τὰς προσβολὰς ἅμα προκαλέσαν τὸν γέλωτα, τὸ μηδέποτε ἐπιτιθέμενον κατὰ θυμάτων καὶ ἡττημένων· τὸ ἀπροσδόκητον, τὸ ζωηρὸν, τὸ ἐλαφρὸν, τὸ δηκτικὸν ἐκεῖνο, τὸ ἀναμιμνῆσκον τὰς «Σφῆκας» τοῦ Ἀριστοφάνους,—τίς δὲν γνωρίζει τὰ θέλγητρα τοῦ πνεύματος τούτου; καὶ τίς ἀγνοεῖ πόσον ταχέως καὶ ἀλανθάστως αἱ εἰρωνίαι ἐκεῖναι, αἱ ἀμέσως καὶ ἀπανταχοῦ διαφημιζόμεναι, γνωρίζουσι νὰ πληγώνωσι τὸν ἀσυνέτως ἐξερεθίζοντα αὐτάς; Τίς δὲ, τὰ δημόσια πράττων ἀνὴρ, ὅσον καὶ ἂν ἀπολαύῃ τῆς εὐνοίας τοῦ εὐμεταβόλου καὶ ἀσταθοῦς ἐκείνου πλήθους, ἐμπορεῖ νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἀσφαλῆ κατὰ τοιούτων προσβολῶν, πάντοτε μὲν ὀδυνηρῶν, ἀλλὰ σπανίως θανασίμων, ἐκτὸς ἐὰν διευθύνονται κατὰ ἐνδόξων ἢ μωρῶν;

Ἀλλὰ τί πράγματι εἶνε οἱ κατοικοῦντες τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην, τοὺς ὁποίους ἐναλλὰξ τοσοῦτον ἐκακολόγησαν καὶ τοσοῦτον ἐξεθείασαν; Πῶς νὰ σχηματίσῃ τις ὀρθὴν κρίσιν μεταξὺ τῶν ἀσπόνδων δυσφημιστῶν καὶ τῶν θερμοτέρων ἐγκωμιαστῶν τοῦ ταραχώδους ἐκείνου δήμου; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οὔτε οἱ μὲν, οὔτε οἱ δὲ ἀπατῶνται ἀπολύτως εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην των. Ὅ,τι καὶ ἂν εἴπῃ τις καλὸν περὶ τῶν Παρισίων εἶνε ἀληθὲς, καὶ ἀληθὲς ἐπίσης εἶνε ὅ,τι κακὸν καὶ ἂν εἴπῃ τις περὶ αὐτῶν. Οἱ Παρίσιοι περιέχουσι τὸ ἄωτον ἅμα καὶ τὸ ἀπόβρασμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Καὶ μήπως τὸ αὐτὸ δὲν συμβαίνει εἰς πάσας τὰς ἀχανεῖς ἐκείνας μεγαλοπόλεις, ἐν αἷς ὁ πολιτισμὸς ἔφθασεν εἰς βαθμὸν ὕψιστον; Εἶνε, λέγουσιν οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτὴν ξένοι, ἡ πόλις τῶν εὐκόλων ἡδονῶν, καὶ κακολογοῦσιν αὐτὴν διὰ τὰς ἡδονὰς ταύτας, ἃς ἐν τούτοις ἐγεύθησαν κατὰ κόρον. Ναί· ἀλλ' εἶνε συγχρόνως ἡ κατ' ἐξοχὴν φιλεργὸς πόλις. Ὁ ξένος δὲν βλέπει ἢ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ ἐν ταῖς ὁδοῖς, τὸ ἀδιαλείπτως κινούμενον ἐπὶ τῶν *βουλεβάρτων* καὶ εἰς τὰ *Ἠλύσια πεδία*, καὶ φαντάζεται ὅτι ὁλόκληρος ἡ πόλις διατελεῖ ἐν ἑορτῇ, καὶ ὅτι ὁ βίος αὐτῆς εἶνε αἰωνία πανήγυρις. Δὲν παρατηρεῖ τὸ δραστήριον καὶ σιωπηλὸν πλῆθος τῶν μεγάλων ἐργατῶν, καὶ ἀγνοεῖ ἐντελῶς τοὺς Παρισίους τοὺς μελετῶντας, ἐρευνῶντας καὶ ἐφευρίσκοντας. Μάλιστα δὲ ἀδύνατον σχεδὸν εἶνε νὰ διεισδύσῃ ὑπὸ τὴν ταραχώδη ταύτην ἐπιφάνειαν, ἥτις μόνη ἐπισπᾶται τὸ βλέμμα του, καὶ νὰ διακρίνῃ ὅ,τι ἐξαίρετον ὑπάρχει, ὅ,τι ἐμβριθὲς καὶ ἁγνὸν εἰς τὰ ἤθη τῶν κατοίκων, τὰ τοσοῦτον ἐπιπολαίως κρινόμενα, τὸν οἰκογενειακὸν βίον (διότι ὑπάρχει τοιοῦτος καὶ ἐν Παρισίοις), τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα (καὶ τίς λαὸς ἐπιδαψιλεύει εἰς τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λατρείαν τρυφερωτέραν καὶ περιπαθεστέραν;), τὴν ἀδιάλειπτον καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν, τόσας ἄλλας ἀφανεῖς ἀρετὰς, τὰς ὁποίας ὁ ἐπιπόλαιος χρονογράφος δὲν γνωρίζει, ἀφοσίωσιν παρερχομένην ἀμνημόνευτον, καὶ τόσα ἄλλα προτερήματα εὐγενῆ ἢ γενναῖα, ἅτινα εἶνε τὰ οὐσιώδη συστατικὰ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ δι' ἃ οὗτος, καίτοι εἰς τοσαῦτα ὑποπίπτων σφάλματα, δὲν ἔχει ὅμως τὸν ἐνάμιλλον εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον κατὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν τέχνην καὶ τὴν διάνοιαν. Εἶνε ὁ ἀγρὸς τῶν ἀδιαλείπτων πειραμάτων, αἰωνίως ἀνακινούμενος, ἐν ᾧ βλαστάνει ἡ ἰδέα· ἡ πατρὶς τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἐφευρετῶν. Τέλος δὲ, ἐὰν ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ ὑπέρμετρος πολιτισμὸς παράγει ἐνταῦθα νέους καθ' ἑκάστην τύπους ἀθλιότητος καὶ ἐγκλήματος, μήπως δὲν εἶνε ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι τὴν δυστυχίαν ταύτην ἀντισταθμίζει θαυμασίως ἡ ἐν πάσαις ταῖς τάξεσιν ἀναπτυσσομένη ἀνεξάντλητος ἄμιλλα ἔν τε τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ πρὸς καταπολέμησιν καὶ εἰ δυνατὸν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ κακοῦ;

*Ν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΩΝ

Ὅπως σήμερον βαίνουσι τὰ πράγματα, θὰ ἦτο ἀδύνατον καὶ εἰς τὸν παραγωγικώτατον τῶν μυθιστοριογράφων νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἄπληστον ὄρεξιν τοῦ καταναλωτοῦ νεοφανῶν βιβλίων.

Πρὸς τοῦτο ἐπενοήθη μεγάλη βιομηχανία ἐπιφυλλίδων, ὁμοιάζουσα πολὺ πρὸς φιλολογικὴν χαρτοποιΐαν, ἐν ᾗ μὲ παλαιὰ ῥάκη ὑπομνημάτων μεταβεβλημένα εἰς μάζαν, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον κοσκινισμένα, κατασκευάζεται ἀπέραντον διήγημα δυνάμενον νὰ διαρκέσῃ τρεῖς, ἓξ ἢ ἐννέα μῆνας ἀναλόγως τῆς μισθώσεως.

Ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ παραδόξου τούτου ἐργαστηρίου ἐχαράχθησαν τὰ ἑξῆς λόγια· *Οἱ ἐδῶ εἰσερχόμενοι, ἄφετε πᾶσαν φιλολογικὴν αἰδώ.* Ἐντὸς δ' αὐτοῦ εἶνε τοποθετημένοι κατὰ μῆκος κοινῆς τραπέζης οἱ πολυάριθμοι ἐργάται τοῦ πνευματικοῦ κλωστηρίου, κατατρίβοντες τὴν διάνοιαν, τὸ ὕψος καὶ τὴν ψαλίδα των πρὸς παραγωγὴν τῶν λαμπρῶν ἐκείνων μεταξωτῶν καὶ βελουδίνων μυθιστοριῶν, αἵτινες εἰς τὸ ἐμπόριον θὰ φέρωσι τὸ ὄνομα καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐργοστασίου.

Καὶ γίνεται εἰς τὰ ἐργοστάσια ταῦτα ὅ,τι καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἀγγλίας, ἔνθα χαράσσονται αἱ ξυλογραφίαι. Ὅπως ἐκεῖ εἷς ἐργάτης κάμνει τὸν οὐρανὸν, ἄλλος τὰ δένδρα, ἄλλος τὸ ἔδαφος, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ πλήρης ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων· οὗτος μὲν ἀναγινώσκει παλαιὰ μυθιστορήματα, ἀρχαῖα ἀπομνημονεύματα, ἐκλέγει δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὅσα εἶνε ἐπιδεκτικὰ μετεμψυχώσεως, ἐκεῖνος δὲ τακτοποιεῖ τὸ διήγημα ἐν εἴδει διαλόγου, τρίτος τις παρασκευάζει τὴν εἰκόνα τοῦ ἥρωος καὶ τὴν ὅλην σκηνογραφίαν, οὕτω π. χ. «Ὡραίαν τινὰ πρωΐαν τοῦ Ἀπριλίου, ξανθὸς νεανίας ἔχων κοκκινωπὸν τὸν μύστακα, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ φυσιογνωμία εἰς τὸν κοινὸν παρατηρητὴν ἤθελε κάμει ἐντύπωσιν ἄλλην παρὰ κτλ.».

Ὁ τέταρτος ἐργάτης παραλαμβάνει τὴν διήγησιν ἐκεῖθεν, ὅπου ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ συνεργάτης του, καὶ ἔχει τὸ ἔργον νὰ παρεμβάλλῃ εἰς αὐτὴν ἀνέκδοτόν τι τῶν χρόνων τοῦ Ἑρρίκου Δ', ἢ κεφάλαιόν τι τῶν *Περιηγήσεων* τοῦ Κούκ. Μετὰ τοῦτο παραδίδει τὴν ἐργασίαν πρὸς τὸν πρὸς τὰ ἀριστερά του καθήμενον, ὅστις ἔχει εἰδικότητα εἰς τοὺς ἀμαυροὺς χρωματισμοὺς, ἀνήκει εἰς τὴν σχολὴν τοῦ τρόμου· ὅθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὑπάγονται τὰ φοβερὰ καὶ τραγικὰ συμβάντα, τὰ αἰφνίδια καὶ λυπηρὰ ἐπεισόδια. Οὗτος λοιπὸν ἐξακολουθεῖ οὕτω· «Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἠκούσθη κρότος προερχόμενος ἐκ τῆς κεκρυμμένης θύρας, ἥτις ἦγεν εἰς τὸν κῆπον τοῦ γέροντος Τρίμ.—Ὁ μικρὸς Φερνάνδος ὠχρίασε.—Σιωπή! ἐφώνησεν ἡ Καικίλη . . . Τότε φωνὴ βραγχώδης καὶ ὑπόκωφος ἔκραξε·—Χρίστιαν! Χρίστιαν! . . κτλ.»—*Ἕπεται συνέχεια.*

Τέλος, εἰς τὸ ἄκρον τῆς τραπέζης κάθηται ὁ τρομερὸς κριτὴς ὁ ἀποφασίζων περὶ τῆς τύχης τοῦ ἥρωος, διότι οὐδέποτε ἡ τύχη του εἶνε ἐξ ἀρχῆς γνωστή. Ἂν ἀποφασισθῇ νὰ ἦνε βραδὺς ὁ θάνατός του καὶ νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολὺ τὸ μυθιστόρημα, τότε μετ' ἐπιτυχίας δύναται νὰ γείνῃ χρῆσις τῆς πνευμονικῆς φθίσεως, δι' ἧς ὁ ἐπιφυλλιδογράφος δύναται πάντοτε νὰ παρατείνῃ ὅσον θέλῃ τὴν συγγραφήν του. Ἂν ἀποφασισθῇ νὰ ἐπέλθῃ ταχὺ καὶ ἀπότομον τὸ τέλος, τότε γίνεται ἐκλογὴ μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς θανατώσεως, ἢ γίνεται μονομαχία ἢ καταπίπτει ὁ ἥρως ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἢ φυλακίζεται ἢ καὶ δηλητηριάζεται διὰ μυκήτων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἥρωος ὑπολείπεται πλέον ὁ ἐπίλογος, ἔνθα λέγεται καὶ τί ἀπέγεινεν ἡ ἡρωΐς. Τὴν ἐργασίαν ταύτην κάμνει συνήθως αὐτὸς ὁ ἐργοστασιάρχης, ὅστις παρεμβάλλει καὶ τὴν ἑξῆς φράσιν· «Πλησιάζω πρὸς τὸ τέρμα τῆς μακρᾶς ταύτης διηγήσεως κτλ.», ἔπειτα ἔρχεται ἡ τελικὴ περίοδος μὲ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.

Ἀφ' οὗ δὲ τοιουτοτρόπως τελειώσῃ ἡ ὅλη ἐργασία, ὑποβάλλεται ἡ ἐπιφυλλὶς εἰς τὸν ἀρχισυντάκτην, ὅστις ἐκλέγει τὸν ἁρμόζοντα εἰς αὐτὴν τίτλον, καὶ προσθέτει ὅτι *Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου.*

Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς βιομηχανίας δὲν παρουσιάσθη ἀκόμη εἰς οὐδεμίαν βιομηχανικὴν Ἔκθεσιν.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ]. **Π.

Οἱ καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1879 ἐν Παρισίοις συμβάντες θάνατοι ἀνῆλθον εἰς 51,095.

Ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος πρὸ μικροῦ Ἀλμανὰκ τῆς Γόθας, διὰ τὸ ἔτος 1881, ἀποσπῶμεν τὸν ἑπόμενον περὶ τῶν νῦν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης πίνακα, περιέχοντα τὴν ἡλικίαν αὐτῶν (λογιζομένην μέχρι τῆς 1 Ἰουλίου 1880) καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναγορεύσεως αὐτῶν. Αἱ σημειούμεναι χρονολογίαι εἶνε κατὰ λατίνους. Εἰς ἀναγνώστης τῆς Ἑξίας.

	Ἐποχὴ γεννήσεως.			Ἡλικία. ἔ.	μ.	ἡμ.	Ἐποχὴ ἀναγορεύσεως.			Ἐν ἡλικ. ἐτῶν.
Γουλιέλμος I, αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. . .	22	μαρτίου	1797	83	3	9	2	ἰανουαρ.	1861*	63
Γουλιέλμος, δοὺξ τοῦ Brunswick. . .	25	ἀπριλίου	1806	74	2	5	20	ἀπριλίου	1831	25
Λέων XIII, πάπας	2	μαρτίου	1810	70	3	29	20	φεβρ.	1878	68
Γουλιέλμος III, βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν	19	φεβρ.	1817	63	4	11	17	μαρτίου	1849	32
Ἀδόλφος, πρίγκηψ τοῦ Schaunbourg-Lippe.	1	αὐγούσ.	1817	62	11	—	21	νοεμβρ.	1860	43
Χριστιανὸς IX, βασιλ. τῆς Δανιμαρκίας.	8	ἀπριλίου	1818	62	2	22	15	νοεμβρ.	1863	45
Ἀλέξανδρος II, αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας.	29	ἀπριλίου	1818	62	2	1	2	μαρτίου	1855	37
Ἐρνέστος II, δοὺξ τοῦ Saxe-Cobourg καὶ Gotha	21	ἰουνίου	1818	62	—	9	29	ἰανουαρ.	1844	26
Κάρολος-Ἀλέξανδρος, μέγας δοὺξ τοῦ Saxe-Weimar-Eisenach	24	ἰουνίου	1818	62	—	6	8	ἰουλίου	1853	35
Κάρολος III, πρίγκηψ τοῦ Monaco. . .	8	δεκεμβρ.	1818	61	6	23	20	ἰουνίου	1856	37
Βικτωρία, βασίλισ. τῆς Μεγ. Βρεττανίας.	24	μαΐου	1819	61	1	7	20	ἰουνίου	1837	18
Φρεδερῖκος-Γουλιέλμος, μέγας δοὺξ τοῦ Mecklembourg-Strélitz.	17	ὀκτωβρ.	1819	60	8	13	6	σεπτεμ.	1860	40
Φρεδερῖκος-Φραγκῖσκος II, μέγας δοὺξ τοῦ Mecklembourg-Schwérin. .	28	φεβρ.	1823	57	4	2	7	μαρτίου	1842	19
Κάρολος I, βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης.	6	μαρτίου	1823	57	3	24	25	ἰουνίου	1844	41
Βόλδεμαρ, πρίγκηψ τοῦ Lippe-Detmold.	18	ἀπριλίου	1824	56	2	12	8	δεκεμβ.	1875	51
Πέτρος II, αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας.	2	δεκεμβρ.	1825	54	6	29	7	ἀπριλίου	1831	6
Γεώργιος II, δοὺξ τοῦ Saxe-Meiningen.	2	ἀπριλίου	1826	54	2	28	20	σεπτεμ.	1866	40
Φρεδερῖκος, μέγας δοὺξ τῆς Βάδης . .	9	σεπτεμ.	1826	53	9	21	24	ἀπριλίου	1852	25
Ἐρνέστος, δοὺξ τοῦ Saxe Altenbourg.	16	σεπτεμ.	1826	53	9	14	3	αὐγούσ.	1853	26
Πέτρος, μέγας δοὺξ τοῦ Ὀλδεμβουργ.	8	ἰουλίου	1827	52	11	23	27	φεβρ.	1853	25
Ἀλβέρτος, βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας. . .	23	ἀπριλίου	1828	52	2	7	29	ὀκτωβρ.	1873	45
Ὀσκὰρ II, βασιλεὺς τῆς Σουηδίας . . .	21	ἰανουαρ.	1829	51	5	10	18	σεπτεμ.	1872	43
Κάρολος, πρίγκηψ τοῦ Schwarzbourg-Sondershausen	7	αὐγούσ.	1830	49	10	24	17	ἰουλίου	1880	49
Φραγκῖσκος-Ἰωσὴφ I, αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας	18	αὐγούσ.	1830	49	10	13	2	δεκεμβρ.	1848	18
Γεώργιος, πρίγκηψ τοῦ Waldeck . . .	14	ἰανουαρ.	1831	49	5	17	15	μαΐου	1845	14
Φρεδερῖκος, δοὺξ τοῦ Anhalt.	29	ἀπριλίου	1831	49	2	1	22	μαΐου	1871	40
Ἑρρῖκος XIV, πρίγκηψ Reuss (Schleiz).	28	μαΐου	1832	48	1	3	11	ἰουλίου	1867	35
Λεοπόλδος II, βασιλεὺς τῶν Βέλγων. .	9	ἀπριλίου	1835	45	2	21	10	δεκεμβρ.	1865	30
Λουδοβῖκος IV, μέγας δοὺξ τῆς Ἔσσης.	12	σεπτεμ.	1837	42	9	18	13	ἰουνίου	1877	39
Λουδοβῖκος I, βασιλ. τῆς Πορτογαλλίας.	31	ὀκτωβρ.	1838	41	8	—	11	νοεμβρ.	1861	23
Γεώργιος, πρίγκηψ τοῦ Schwarzbourg-Rudolstadt	23	νοεμβρ.	1838	41	7	8	26	νοεμβρ.	1869	31
Κάρολος, πρίγκηψ τῆς Ῥουμανίας. . .	20	ἀπριλίου	1839	41	2	10	20	ἀπριλίου	1866	26
Ἰωάννης II, πρίγκηψ τοῦ Liechtenstein.	5	ὀκτωβρ.	1840	39	8	26	12	νοεμβρ.	1858	18
Νικόλαος, πρίγκηψ τοῦ Μαυροβουνίου.	7	ὀκτωβρ.	1841	38	8	23	14	αὐγούσ.	1860	19
Ἀβδοὺλ-Χαμὶδ, σουλτάνος	22	σεπτεμ.	1842	37	9	8	31	αὐγούσ.	1876	33
Οὐμβέρτος I, βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας. .	14	μαρτίου	1844	36	3	17	9	ἰανουαρ.	1878	34
Λουδοβῖκος II, βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας.	25	αὐγούσ.	1845	34	10	6	10	μαρτίου	1864	18
Γεώργιος I, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων . .	24	δεκεμβ.	1845	34	6	7	5	ἰουνίου	1863	17
Ἑρρῖκος XXII, πρίγκ. τοῦ Reuss (Greiz).	28	μαρτίου	1846	34	3	3	8	νοεμβρ.	1859	13
Μιλὰν IV, πρίγκηψ τῆς Σερβίας	10	αὐγούσ.	1854	25	10	21	2	ἰουλίου	1868	13
Ἀλφόνσος XII, βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας.	28	νοεμβρ.	1857	22	7	2	30	δεκεμβ.	1874	17

* Αὐτοκράτωρ. ἀνηγορ. τῷ 1871.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Γνωστὸν ὅτι Ἀλέξανδρος Δουμᾶς ὁ υἱὸς εἶνε ὀνομαστὸς διὰ τὰς ἑτοίμους καὶ εὐφυεῖς αὐτοῦ ἀπαντήσεις.

Ἐσχάτως παρεκάθητο εἰς μέγα συμπόσιον. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἡ οἰκοδέσποινα, παρακινουμένη ὑπὸ τῶν συνδαιτυμόνων, παρεκάλεσε τὸν Δουμᾶν νὰ εἴπῃ *κάτι τι* χάριν τῆς συναναστροφῆς, *κάτι τι* ἐκ τῶν συνήθων ἐκείνων, δι' ὧν γνωρίζει τοσοῦτον νὰ τέρπῃ τοὺς ἀκούοντας αὐτόν.

Ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἀπαίτησις ἦτο κάπως ὑπερβολική, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ διάσημος συγγραφεὺς ἔκαμε τὸν κωφόν.

Ἀλλ' ἡ κυρία δὲν ἀπεθαρρύνθη καὶ ἐπανέλαβε τὴν παράκλησιν.

— Ἐλᾶτε, κύριε Δουμᾶ, μίαν λέξιν, εἰπέτε μας μίαν *κομψὴν* λέξιν. Εἶνε τέχνη σας, καθ' ἡμέραν λέγετε πλῆθος τοιούτων.

— Ἂν εἶνε ἔτσι, λέγει ὁ Δουμᾶς, τότε μάλιστα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι συνδαιτυμόνες θὰ παρουσιάσουν ἕκαστος ἀπὸ ἓν δεῖγμα τῆς τέχνης των.

Δεικνύων δὲ τὸν παρακαθήμενον αὐτῷ, ὅστις ἦτο λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ,

— Ἂς ἀρχίσῃ ὁ κύριος, εἶπεν, νὰ μᾶς *τραβήξῃ μία καρουζὰ*, καὶ ἀμέσως ἐπιχειρῶ καὶ ἐγώ!

*
* *

Ὁ κ. Α . . . ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τριακοστῆς γενεθλίου τῆς συζύγου του, πέμπει αὐτῇ ὡραίαν ἀνθοδέσμην.

— Τί ἀνόητος συνήθεια! λέγει ἡ κυρία βλέπουσα τὸ δῶρον . . . Νὰ ἑορτάζωμεν ἡμέραν, ἡ ὁποία μᾶς φορτώνει ἕνα ἔτος περισσότερον!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὁ ἡγεμὼν ἐκμηδενίζεται ἀπαλλοτριούμενος τοὺς ὑπηκόους του, ἀπαραλλάκτως ὅπως καὶ ὁ ἀριθμὸς εἷς, εἰ καὶ ὁ πρῶτος τῶν ἀριθμῶν, ἀποβαίνει ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀσθενέστατος, ἀποχωριζόμενος τῶν λοιπῶν.

*** Πολλοὶ ὑπουργοί, ἀφίνοντες τὰ δημόσια, δὲν ἀφίνουν ἄλλο κενὸν παρὰ τὸ τοῦ δημοσίου ταμείου.

*** Οὐδεὶς εἶνε ἀρκούντως σοφὸς, ὅπως ἀνακαλύψῃ πόσων κακῶν γίνεται παραίτιος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀτμοῦ ἄπασαι σχεδὸν αἱ μηχαναὶ τῶν ἀγγλικῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων ἐκινοῦντο δι' ἵππων. Ἀλλ' ὅταν ἐγνώσθησαν τὰ πλεονεκτήματα τῆς χρήσεως τοῦ ἀτμοῦ, ἐφηρμόσθη ὡς κινητικὴ δύναμις πανταχοῦ, ὅπου οἱ καταστηματάρχαι δὲν ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιήσωσι πρὸς τοῦτο ῥεύματα ὕδατος· ἡ δὲ μηχανὴ τοῦ Watt ἀντικατέστησεν ἐντὸς ὀλίγου πάντα τὰ πρὸ τῆς ἐρευρέσεως αὐτῆς ἐν χρήσει μηχανήματα. Οἱ παραδεχθέντες αὐτὴν βιομήχανοι ἐπέβαλλον φυσικῷ τῷ λόγῳ εἰς τοὺς μηχανουργοὺς, εἰς οὓς παρήγγελλον τὴν κατασκευὴν ἀτμομηχανῶν, τὸν ῥητὸν ὅρον, αἱ κατασκευασθησόμεναι μηχαναὶ νὰ ἔχωσι δύναμιν ἴσην πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἵππων, οἱ ὁποῖοι ἐχρειάζοντο διὰ νὰ κινήσωσι τὰ παλαιὰ μηχανήματα. Ἡ δύναμις τοῦ ἵππου, λαμβανομένη ὡς μονὰς συγκρίσεως ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς τῶν μηχανῶν, ἐπεκράτησε πρὸς ἐκτίμησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἀτμομηχανῶν, ἡ δὲ χρῆσις τοῦ ὅρου τούτου ἐπεξετάθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ βαθμηδὸν κατέστη γενική. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φυσικὴ δύναμις τοῦ ἵππου δὲν εἶνε σταθερὰ, ὁ Watt ὅστις ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς του ὑπ' ὄψιν εἶχε τοὺς εὐρώστους ἀγγλικοὺς ἵππους, πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς λάθους καὶ συγχύσεως ὥρισεν ὡς δύναμιν ἑνὸς ἵππου τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν, ὅπως ἐν διαστήματι ἑνὸς δευτερολέπτου ἀνυψωθῶσιν 75 χιλιόγραμμα εἰς ὕψος ἑνὸς μέτρου. Ἡ δύναμις αὕτη εἶνε πολλῷ ἀνωτέρα τῆς τοῦ ἵππου, ἀλλὰ ταύτην ἡ συνήθεια καθιέρωσεν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ μὲν διάρκεια τῆς ἐνεργείας τοῦ μηχανικοῦ ἵππου εἶνε συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος, ἐν ᾧ τὰ ζῶα μόνον ὀλίγας ὥρας καθ' ἑκάστην δύνανται νὰ ἐργάζωνται. Ἡ ἔκφρασις λοιπὸν περὶ τῆς τόσων ἵππων δυνάμεως ἀτμομηχανῆς τινος δὲν ἀναφέρεται εἰς ἵππους φυσικοὺς, ἀλλ' εἶνε μονὰς ποσότητος κατὰ συνθήκην ὡρισμένη.

Ἡ εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀλλαχοῦ μετανάστευσις τῶν Κινέζων, καθ' ἧς πρό τινος εἶχεν ἐκδηλωθῆ σφοδρὰ ἀντίδρασις ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἐξακολουθεῖ ὁσημέραι λαμβάνουσα μείζονας διαστάσεις. Ἐν Καντὼν, Swatow, Amoy, ὑπάρχουσιν ἐγκαθιδρυμένα τὰ κυριώτερα πρακτορεῖα, εἰς ἃ ἀποτείνεται πᾶς Κινέζος ἐπιθυμῶν νὰ μεταναστεύσῃ. Ἅμα ἐγγραφόμενος εἴς τι τῶν πρακτορείων τούτων ὁ Κινέζος γίνεται ὡσεὶ κτῆμα αὐτοῦ, ἀλλὰ συνάμα καὶ προστατευόμενός του. Ἐνδύουσιν αὐτὸν, τὸν ἐπιβιβάζουσι διὰ Χονολουλοῦ, Σύδνεῦ ἢ Ἅγιον Φραγκῖσκον, ὅπου ἅμα ἀποβιβαζόμενος γίνεται δεκτὸς εἰς ἄλλο ὅμοιον πρακτορεῖον, ὅπερ ἀναλαμβάνει νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ τροφὴν καὶ στέγην, μέχρις οὗ τῷ προμηθεύσῃ καὶ ἐργασίαν, πορίζουσαν αὐτῷ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Εὐθὺς δ' ὡς ἀρχίσῃ νὰ κερδίζῃ ἡμερομίσθιόν τι, καταβάλλει ἐξ αὐτοῦ καθ' ἑβδομάδα μικρόν τι μέρος εἰς τὸ Πρακτορεῖον μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους, εἰς ὃ ὑπεβλήθη διὰ τὴν μετανάστευσιν. Ἐὰν δὲ ἤθελεν ἀποθάνει ἐν τῇ ξένῃ, πάλιν ἡ Ἑταιρία ἀναλαμβάνει νὰ ἀποστείλῃ εἰς Κίναν τὸ λείψανόν του, ὅπως ἐναποτεθῇ παρὰ τοὺς προγόνους του, ὅπερ ὁ Κινέζος θεωρεῖ ὡς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν, εἰς οἱανδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνήκῃ. Τὸ πρακτορεῖον δὲ ἐκεῖνο καὶ ἀπονέμει τὴν δικαιοσύνην καὶ διαλύει πᾶσαν διένεξιν ἀναφυομένην μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν του, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἀ-

σκεῖ γενικήν τινα ἐπίβλεψιν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν μεταναστῶν.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν εἰδημόνων, ἄνθρωπος, κανονικῶς περιπατῶν, διανύει ἐν ἑκάστῳ δευτερολέπτῳ 4 πόδας, ἅμαξα ταχυδρομικὴ 8, οἱ πλεῖστοι τῶν ποταμῶν 2—4, ὁ Δούναβις 5—6, ἄνεμος οὐχὶ σφοδρὸς 10, πλοῖον ἱστιοφόρον 14, ἀγγλικὸς ἵππος 45, κύων θηρευτικὸς 80, ἀετὸς 100, ἐπιστολοφόρος περιστερὰ 120, ἄνεμος βίαιος 120, ὁ ἦχος ἐν τῷ ἀέρι 1080, σφαῖρα τουφεκίου 1500, πυροβόλου σφαῖρα τῶν 24 λιτρῶν 2300, ἡ γῆ ἐν τῇ τροχιᾷ της 4 μίλια (96,000), τὸ δὲ φῶς 42,000 μιλίων.

Παρετηρήθη παράδοξός τις σχέσις μεταξὺ στοιχείων τινῶν τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τῶν κυριωτέρων συμβάντων τῆς ζωῆς προσώπων τινῶν, ὡς ἐὰν τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶχον οἴκοθεν μυστηριώδη τινὰ καὶ μοιραίαν δύναμιν.

Τοιαύτη τις σύμπτωσις μυστηριώδης ἀπαντᾶται π. χ. μεταξὺ τοῦ στοιχείου S καὶ τῶν κρισιμωτέρων συμβάντων τοῦ βίου Ναπολέοντος τοῦ Γ'. Πολίτης Ἑλβετὸς (Suisse), ἀποκαλύπτεται μὲ τὸ πραξικόπημα τοῦ Στρασβούργου, καὶ εἰς τὰς περιβοήτους ἐπιθεωρήσεις τοῦ Σατορὺ προπαρασκευάζει τὸ πολιτικὸν πραξικόπημα, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ αὐτοκρατορία. Ἡ Σεβαστούπολις τῆς Κριμαίας, καὶ τὸ Σολφερῖνον τῆς Ἰταλίας συμπίπτουσι μὲ τὸ ἀπόγειον σημεῖον τῆς βασιλείας του· ἡ Σάδοβα προμηνύει τὴν πτῶσίν του· ἐν Σεδὰν καταρρέει κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τὸ κράτος του, καὶ ὁ ἔκπτωτος αὐτοκράτωρ ἀποθνήσκει ἕνεκα πληγῆς ἐκ τοῦ καθετῆρος (sonde).

Ἐν δὲ τῷ βίῳ τοῦ στρατάρχου Μὰκ-Μαὼν ἐπικρατεῖ πάλιν τὸ στοιχεῖον Μ. Πρῶτον τὸ ὄνομά του ἐμπεριέχει δὶς τὸ στοιχεῖον τοῦτο: Μὰκ-Μαών. Ἡ δόξα του ἀρχίζει ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Μαλακὼφ καὶ καθιεροῦται ἐν Μαγέντᾳ, ὅπου λαμβάνει τὸν βαθμὸν τοῦ στρατάρχου (marechal). Τὴν 24 Μαΐου θριαμβεύει καὶ ἀνέρχεται εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀρχήν· ἕνεκα δὲ μιᾶς 16 Μαΐου ὀπισθοδρομεῖ καὶ πίπτει. Ἀφορμῆς δὲ δοθείσης ἐκ στρατιωτικοῦ (militaire) ζητήματος, ἐξέρχεται τῶν Ἠλυσίων καὶ ἀποχωρεῖ εἰς τὰ κτήματά του, ἅτινα κεῖνται ἐν Μονταργίς.

Ἐν διαστήματι τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς αὔξησε κατὰ 17 περίπου ἑκατομ. κατοίκων. Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐκδοθεῖσαν στατιστικὴν τῶν Behm καὶ Wagner οἱ κάτοικοι πάντες τῆς γηΐνης σφαίρας συμποσοῦνται σήμερον εἰς 1,455,923,500, οὕτωσὶ διανεμημένοι· ἐν Εὐρώπῃ 315,929,000, ἐν Ἀσίᾳ 834,707,000, Ἀφρικῇ 205,679,000, Ἀμερικῇ 95,495,000, Ὠκεανίᾳ 4,031,000 καὶ ἐν ταῖς πολικαῖς χώραις 82,000.

Ὁ Diderot περιελθὼν εἰς ἄκραν ἔνδειαν, ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὴν βιβλιοθήκην του, ἠγόρασε δὲ αὐτὴν ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας Αἰκατερίνα διὰ 15,000 φράγκων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ φυλάττῃ αὐτὴν ὁ Diderot ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Δὲν ἠρκέσθη δ' εἰς μόνην ταύτην τὴν γενναίαν της πρᾶξιν ἡ Αἰκατερίνα, ἀλλὰ διώρισεν αὐτὸν καὶ φύλακα τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐπὶ μισθῷ 1000 φράγκων κατ' ἔτος.

Ἡμέραν τινὰ ὁ κόμης de Broglie πασίγνωστος διὰ τοὺς κακοὺς ἀστεϊσμοὺς, οὓς ἔκαμνεν ἐνίοτε, ἰδὼν τὸν Diderot φέροντα μαῦρον ἔνδυμα, τὸν ἠρώτησε:

— Μήπως πενθηφορεῖτε διὰ τοὺς Ῥώσσους;

— Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ πενθηφορήσω δι' ἔθνος, ἀπεκρίθη ὁ Diderot, δὲν θὰ τὸ ἐζήτουν τόσον μακράν.

Μεταξὺ Κρονστάδης καὶ Oranienbaum, ἐν Ῥωσσίᾳ, πρόειται νὰ στρωθῇ σιδηρόδρομος ἐπὶ τοῦ πάγου διὰ τὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων ὑπὸ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τῆς Βαλτικῆς. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ὅμως τῆς κατασκευῆς θέλει ἐξετασθῇ ἐὰν ὁ μελετώμενος σιδηρόδρομος θὰ ἔχῃ ἐργασίας ἐπαρκεῖς, ὅπως ἀποφέρῃ εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἀνάλογόν τι κέρδος. Ἅμα ὡς τοῦτο βεβαιωθῇ καὶ ὁ πάγος καταστα θῇ ἀρκούντως στερεὸς, θὰ τεθῶσιν ἀμέσως αἱ σιδηραῖ ῥάβδοι, τὸ δ' ὅλον ἔργον θέλει συντελεσθῇ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν.

Εἷς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Οἱ ὀδόντες εἶνε ὄργανα πολύτιμα, δεόμενα πρὸς διατήρησιν διηνεκοῦς φροντίδος, ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς ἁπαλῆς ἡλικίας. Ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ κάμνῃ τις χρῆσιν τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου εἰς περιποίησιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν τρυφερωτάτην ἡλικίαν τῶν παιδίων πρὸ παντὸς ἀπαιτεῖται νὰ διατηρῆται τὸ στόμα αὐτῶν καθαρότατον, πρὸς τοῦτο δὲ καλὸν νὰ καθαρίζωνται οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅσον ἔνεστι μετὰ τὸ γεῦμα διὰ πανίου βρεχομένου ἐντὸς ὕδατος περιέχοντος ἐλαφράν τινα διάλυσιν ἀλκαλίου, οἷον τοῦ βόρακος (χρυσόκολλας) ἤ τινος ἄλλου. Ἀπαιτεῖται πρὸς τούτοις προσοχὴ ἵνα ἡ τροφὴ τοῦ παιδίου εἶνε κατάλληλος εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν πεπτικῶν αὐτοῦ ὀργάνων, χωρὶς νὰ ἐρεθίζῃ τὸν στόμαχον καὶ προκαλῇ ἀναγωγὰς ὑγρῶν ὀξέων, ἐξ ὧν συνήθως προέρχεται ἡ σῆψις τῶν ὀδόντων. Μόνον ἀφοῦ τὸ παιδίον ὑπερβῇ τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔτος, ἐπιτρέπεται νὰ γείνῃ χρῆσις *βούρτσης* εἰς καθαρισμὸν τῶν ὀδόντων αὐτοῦ. Ἡ δὲ *βούρτσα* πρέπει νὰ εἶνε μαλακή, νὰ γίνεται δὲ αὐτῆς χρῆσις μετὰ προσοχῆς, πρὸ πάντων ὅπως ἀφαιρῶνται ἐκ τῶν ὀδόντων τὰ λείψανα τῆς τροφῆς, ἅτινα κρατούμενα ὑπ' αὐτῶν μένουσιν ἐν τῷ στόματι.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν αἰτιῶν, ἐξ ὧν προέρχεται ἡ βλάβη ἢ καὶ καταστροφὴ τῶν ὀδόντων, ἓν εἶνε καὶ ἡ χρῆσις φαγητῶν ἢ ποτῶν *ὀξέων*, ὑπερβολικῶς θερμῶν ἢ ψυχρῶν.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΣΜΟΝΟΙΑΣ».